

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjazása: Minden szó egyszeri belkötésére 16, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Állást-
keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb
hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre
küldendő be; lehet 10 filléres levélbé-
lyegekben is.

A pásztói aut. orth. izr. hitközség az
őszi nagyünnepre elsőrangú műszaf-
előimádkozót keres. Csakis elsőrendű
erők, vallásos- és erkölcsös életmódjukat
igazoló nős emberek pályázhatnak. Fize-
tés meggyezés szerint. Utiköltséget csak
a megválasztottnak térítünk meg. Pá-
lyázati határidő: augusztus 1.

Mátrafüredi
gyermeküdülőben

biztosított helyet, Rituális ellátás,
pedagógiai felügyelet, orvosi ellen-
őrzés. — Napi 5 pengőtől.

GRÜNWALD M. állami tanító,
Mátrafüred, Klára-villa.

NISZEL

ORTH KÓSER

ÉTTEREM új helyisége
elegánsan, minden kénye-
lemmel berendezve
Révay-uca 14,

az Andrássy-úttal szemben.

Menü: P 1.20.

Előfizetőknek nagy árengedmény.

Ebédok házhoz szállítása.

Telefon: 124-061 és 129-601.

Winkler-Ivria orthodox kóser penzió
Balatonszárszon, megnyílt!

Árak: teljes penzió napi négyszeri étkezéssel, előidényben
4.50, főtudnyben 6.— P. (Érdeklődés Weisz Mendel orth. vendéglőjében, Bpest,
VII., Wesselenyi-u. 18. Telefon: 144-275.)

Nyilvános jogu izr. polgári iskolával és Talmud-
Tórával kapcsolatos orth. fiuinternátusba Vácon

megkezdődtek az előjegyzések a köv. tanévre. Prospektust küld:

HERSCH IZR. INTERNÁTUS, VÁC.

Orthodox Izraelita Leányinternátus, Vácon

elemi, polgári és kereskedelmi tanulók részére. Modern épületben a legkényesebb
igényeket kielégítő higiénikus berendezéssel. Bőséges ellátás. Családi és val-
lásokörös nevelés. Egészségügyi és tanulmányi gondos ellenőrzés. Komoly
felügyelet. Német társalgás. — Prospektus.

HIRSCHFELD LEÁNYINTERNÁTUS, VÁC.

Apró hirdetések

KERESEK 2½ éves kislányomhoz fia-
tal, szerényigényű, gyermekekkel bán-
ni tudó leányt, ki háztartásomra is
felügyelne. Österreicher Józsefné, Kis-
körös.

SZIGORUAN vallásos 32 éves pince-
mester, vidéki nagyvárosban biztos
megélhetési állásban, hozzáillő esa-
ládból nőülne. Hozományt hasznot-
hajtóan gyümölcsöttené. Jelige: „Tíz-
ezer”.

HÁZIAS, csinos leány férjhezmenne 30
körül szombattartó iparoshoz. Műhely-
berendezés, keletgye és némi kész-
pénzhozomány. Cím: Neumann, Kiskö-
rös, Kálvin-u. 2.

TEXTILÜZLETEMBE felveszek önál-
lóan kiszolgáló ügyes segédet. Szlová-
kul beszélők előnyben. Szombaton
zárva. Sável Lajos, Szarvas.

MEGBIZHATÓ, szorgalmas, ügyes, szí-
gorúan vallásos — külső-belső munká-
ban perfect — fiatalembert keresek
épületfaizletembe. Krausz Márton,
Miskolc, Vay-út 3.

**Jeligés hirdetések feladónak címét
diszkrécióban tartjuk.**

KÖNNYEN elsajátítható iparral, divat-
szalonnal és hozománnyal bíró fiatal,
csinos lányomnak: komoly volt bóchert
keresek. Jelige: „Oberlandi város.”

OKLEVELES rabbi, jómegjelenésű, ki-
tűnő szónok elvenne olyan leányt, aki
által kívándorolhatna Amerikába és
ott álláshoz juttatná. Jelige: „Mejü-
chesz”.

NYARALJON MÁTRAFÜREDEN

Mandl orth. kóser pensióban a feny-
vesben. Szép tágas folyóvízes szobák.
Kitűnő ellátás. Jutányos árak.

FIATAL intelligens szakácsnő felvéte-
tik. Herrmann Miksáné, Gyöngyös.
MÁTRAFÜREDEN megnyílt az elis-
mert első orth. kóser KLEIN PENSIO
Folyóvízes szobák.

UJHUTA klimatikus gyógyhely. (700
m.) Megnyílt a Joli-villában az orth.
kóser penzió. Kívánatra prospektus.
Printz Lajos, Ujhuta, Joli-villa.

GABELLA-vágatási jegyek és mikve-
fűrdőjegyek, megbízható, pontos szá-
mozással, 14 féle papíron, 100-as töm-
bokba fűzve, legolcsóbban készülnek:
Schwarz-nyomdában, Kunszentmiklós.
(Kívánatra minták és árajánlat.)

**Jeligés levelek továbbításához 20
filléres bélyeg mellékelendő.**

ÜDÜLJÖN ZUGLIGETBEN! Arnyas-út
10. (Szarvasnál.) Modern, gyönyörű
fekvésű kertes villa. Elsőrendű orth.
ellátás tanulóknak is. Tel.: 164-838.

SZÜLŐK FIGYELMEBE! Küldje gyer-
mekét kíséret nélkül a kítűnő subal-
pini levegőjű Mátrafüredre az orth.
kóser Klein-penzióba ahol külön mo-
dern, folyóvízes, fürdőszobás villában
lesznek elhelyezve. Orvosi felügyelet.

SZERKESZTŐI ÜZENET

Uszod: Bólok szombatján (Tamuz 17)
még nem mondanak Av horachmimot.

PARÓKÁT

legszebb kivitelben készült hullámosít-
tott hajból; javítást, ondolást olcsón
vállal

HEISZ JENŐNÉ

parókakészítő és női fodrász,
Budapest, VI. Vasváry Pál-u. 4.

SVÁBHEGYI ÜDÜLŐ

gyermekeknek és felnőtteknek, 3000
négyzetméteres parkban, subalpin klíma,
Dr. Frenkel Bernát vallásos tanár, zsidó
nevelőintézetében, I. Béla király-út
34. Telefon: 165-170.

Felelős szerkesztő és kiadó: GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14.
Telefon: 1-111-95.

MEGLEPŐ UJTÁS!

Piechnik és Mechtl

IV., Váci-utca 18.

A paróka már nem öregít, mert a legújabb modellek
csinosak és fiatalosak. Csakis natur hullámos
hajból a cég titkos eljárása szerint tökéletesen
fejhez simuló hártavékony széllel készítve.

ELEGÁNS!

FIATALOS!

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ל.י.י.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., BÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekk száma: 60.791.
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A Központi Bizottság ülése

Az Orthodox Központi Bizottság e hó
10-én újabb ülést tartott, mert azok a
nagyhorderejű és súlyos kérdések, ame-
lyek ezidőszert az egész magyar zsidó-
ságot és különösen a hazai orthodoxiát
érintik, a gyakoribb ülésezést és tanács-
kozást teszik szükségessé. Ezért hivta
egybe a Központi Iroda újból a 3 hó-
nappal ezelőtt ülésezett Központi Bizott-
ságot. A gyűlésen megjelentek Strasser
Salamon debreceni, Teitelbaum Naftaly
nyirbátori, Snyders Bernát győri, Kohn
Farkas csornai, Sussmann Viktor buda-
pesti, Vorhand Mózes makói, Wider Su-
lem nyiregyházi, Lichtenstein Kisziel bal-
kányi főrabbi; óbuda Freudiger Ábra-
hám, óbuda Freudiger Lipót, Korein
Dezso (Budapest), Németi Sándor (Nyír-
egyháza), Steiner Vilmos (Pápa), Ber-
ger Benó (Ujpest), Kornitzer Salamon
(Szerencs), Lefkovits Jenő (Nyirbátor),
Frey Sámuel (Szombathely) világi bizott-
sági tagok. Bernfeld Sámuel és Klein
Márkus sajnálatos betegségük miatt
nem jelenhettek meg. A gyűlést Kahan-
Frankl Samu központi irodai elnök ve-
zette és az ülés napirendjén levő tárgyak
az ő, valamint Dr. Reiner Imre jogtaná-
csos előadásában kerültek részletes meg-
vitatásra.

A napirend előtt Kahan-Frankl Samu
hódolatteljes szavakban emlékezett meg
a Kormányzó hetvenedik születésnapjá-
ról és arról, hogy ebből az alkalomból az
Iroda felhívására a hazai orthodox hit-
községek összes templomaiban hálaadó
i'tentiszteletet rendeztek.

Az ügyekhez az összes bizottsági tagok
nagy részletességgel szólottak hozzá és
a napirend egyik legfontosabb tárgyáról,
a s'chitó-tilalomról a jelenvolt főrab-
bi külön is beható tanácskozást és
megbeszélést folytattak.

Ennek a tilalomnak feloldása az illetékes
kormányzati tényezők részéről még mán-
dig komoly akadályokba ütközik, habár
tagadhatatlan, hogy abban az intran-
zigen álláspontban, melyet a rendelet ki-
adásakor úgy a kérdés érdemét, mint an-

nak soronkívüli sürgősséggel történt élet-
beléptetését illetően elfogadtak: enyhébb
megítélés állott be.

A napirend egy másik nagyhorderejű
kérdése az az akció volt, amelyet a zsi-
dótörvény meghozatala és az egyébként
is hittestvéreinkre nézve napról-napra
súlyosbodó helyzet miatt a Központi Iro-
da a hazai egész orthodox rabbikar be-
vonásával indítani akar. Ez az akció hit-
testvéreink komoly felsegítését célozza,
amihez az egész magyar orthodox zsidó-
ság rendkívüli áldozatkészségét kell majd

kérni és igénybevenni. Az erre vonatkozó
felhívás rövidesen az orthodox nagykö-
zönség elé kerül.

Helyeslőleg vette a Bizottság tudomásul
a Központi Irodának azt az intézkedését
is, amellyel az eviani nemzetközi mene-
kültügyi konferenciára dr. Deutsch Adolf
személyében megbízottat, illetve megfi-
gyelőt küldött ki. Az ott szerzett kapoco-
latokat és tapasztalatokat hittestvéreink
javára fogjuk felhasználni és haszno-
sítani. — A bizottság ezenkívül a ren-
des folyóügyekkel foglalkozott.

A s'chitó kérdéséhez

Hetekkel ezelőtt megírták a napilapok,
hogy a londoni s'chitó tanulmányozására
Budapest székesfőváros háromtagú bi-
zottságot küldött ki az angol metropolisa-
ba. A bizottság vezetője dr. Rosta János
fővárosi közéleti tanácsnok volt.

Maga a kiutazás ténye világosan mutat-
ja, hogy a főváros vezetősége komolyan
fáradozik a rituális vágatás újbóli lehe-
tővé tételén. A kiutazás indító oka
ugyanis az volt, hogy a zsidóság vezető
intézményeitől azt az értesülést nyerte a
főváros, hogy Londonban előzetes kábít-
ás nélkül, de az állatvédelmi kiváncsi-
máknak megfelelő módon történik a ritu-
ális metszés. A Londonban végzett ta-
nulmány azonban nem elégtette ki a bi-
zottságot és nem ajánlja az angol mód-
szernek hazánkban való bevezetését.

Az előzetes kábítás kérdésével kapoco-
latban azután interjú jelent meg a ta-
nácsnoktól az „Egyenlőség” multheti szá-
mában. Nyilatkozatában dr. Rosta ta-
nácsnok hosszasan fejtegeti, hogy mint a
rituális vágás irodalmának meglehetősen
ismerője, az a meggyőződése, hogy az elő-
zetes villamos kábítás nem sértheti a val-
lási szabályokat. Csak miután erről —
úgy mond — meggyőződést szereztek, ren-
delték azt el. Hivatkozik az északi álla-
mokra, ahol így vágnak rituálisan, to-

vább egyes német vezető főrabbiakra,
akik szintén elfogadhatónak ítélték vallá-
si szempontból az előzetes villamos kábít-
ást... Mindenesetre lojálisan leszögezi,
hogy az illetékes hatóság ösztönösen sze-
retne valami kielégítő megoldást találni.
Jöjjenek a zsidók valami okos, újabb öt-
lettel — mondotta — szívesen vesszük...

Az interjúval kapcsolatban a héten fel-
kerestük a közben nyári szabadságra
ment közéleti tanácsnok helyettesét
Dr. Gallner Ferenc székesfővárosi köz-
életi főjegyző urat és utaltunk arra,
hogy a konzervatív rabbik azért nem
tartják megengedhetőnek az előzetes
elektromos kábítást, mert a kísérletek-
ből leszürt tapasztalatok alapján bebizo-
nyult, hogy a villanyozás igen gyakran
belső szervi elváltozásokra vezet, azonkí-
vül a villanyozás által az állat levegő-
után kapkod, ami arra enged következtet-
ni, hogy fuldoklás környékezi. Utóbbi
okból — megjegyeztük — a villa-
mos kábítás még állatvédelmi szempont-
ból sem helytálló. Az interjúban említett
németországi rabbik és északi államok
rabbijai — mondottuk — nem a konzervatív
irányzat képviselői és ezeknek rituális
határozatai hazánkban még a kongresszusi
zsidóság részére sem mérvadóak. Ezután
bemutattuk a főjegyző urnak

a „Zsidó Ujság” multévi július 2-i számát. Ekkor — mondottuk — még szó sem volt nálunk az előzetes kábítás bevezetéséről és csak a németországi orth. zsidóság szempontjából foglalkoztunk a kérdéssel és írtuk meg a következőt:

„Metszés előzetes elkábítással n'vélo. Az „Israelit” jelentése szerint a kelet-európai vezető főrabbi, élükön Grodzienski vilnai főrabbival közöttük az Aguda világszövetség vezetésével nyolcszáz rabbi nevében, hogy az előzetes villanyos elkábítás esetén — amit Németországban követelnek — a rituális metszés teljesen érvénytelen.”

Gallner főjegyző igaz megértéssel hallgatta fejtegetésünket és az említett tavalyi lappéldányunkban bekarikázta az idézett közleményt. Majd kifejtette néze-

tét, hogy a tanácsnok úr minden bizonynyal már hetekkel ezelőtt mondhatta el véleményét, hogy szerinte nincs rituális aggály az előzetes kábítással kapcsolatban. Ma már — úgymond — belátják az illetékesek, hogy a kérdést nem lehet ily kényelmesen elintézni.

A főjegyző úr kérdésére azután elmondottuk, hogy a vágatási tilalom a kóserhúsfeldolgozó üzemeken kívül csaknem az összes hazai izr. háztartásokat érinti, mert még az a vallástalan zsidó ember is, aki házon kívül megessi a tréflit, háztartását általában rituálisan vezeti.

A főjegyző úr végül, aki mint — úgymond — hithű keresztény ember, mindenkinek vallási meggyőződését tiszteletben tartja, azon reményének adott kifejezést, hogy belátható időn belül sikerülni fog a kérdésre megfelelő megoldást találni.

Angol tiltakozás

az ausztriai zsidóüldözések ellen

Londonból jelentik: Lord Lytton, az angol kormány mandzsúriai szakértője, Chester anglikán püspöke, Victor Cazalet konzervatív képviselő, aki Evianban Lord Winterton első titkára volt, továbbá Violet Bonham, néhai Asquit miniszterelnök lánya együttesen nyílt levélben mondanak ítéletet a Times hasábjain az ausztriai zsidóüldözésekről. Az előkelő angol közéleti személyiségeket az ausztriai antiszemita hullám indította a nyilvános kiállásra. Ez az antiszemita hullám — szerintük — 7000 öngyilkosságot idézett elő Bécsben.

— Az ausztriai zsidók szenvedései — olvasható a nyílt levélben — feltűnőnek minden képzeletet. Ugy érezzük, hogy minden keresztény férfinak és nőnek tiltakoznia kell egy tehetséges em-

berfajta tervszerű üldözése ellen. Számunkra szent az emberi személyiség.

A Times-ban megjelent nyílt levél a továbbiakban sikraszáll az ausztriai zsidóság kisebbségi jogai érdekében és kéri a német kormányt, hogy enyhítsen a zsidóságot sújtó rendelkezéseken.

Hogyan lesz a marhából vesepecsenye?

Ilyen címen jelent meg egy riport a budapesti vágóhidról a múlt évben egy fővárosi napilapban. Mint a cím mutatja, írónak a kasztrúshoz semmi köze, hisz a rituális háztartás nem ismeri a marha hátuljából való (tehát vallástörvényileg tilos) vesepecsenyét. A riportból kiemeljük a következő részleteket:

Fűzöt készít
legszébb kivitelben és jutányosan
STERNNÉ Sip-u. 6. II 1.
Lift. Telefon 135-460

— Az állatok leöléséhez módszeresen kalauzolnak el bennünket. Betérünk egy nagy csarnokba, amelynek vasgerendáira leölt és felbontott állatok vannak felüggesztve. Csak húsokat nézünk és a húsok egészségügyi vizsgálásáról érdeklődünk, amikor egy tompa ütés hallatszik s a terem másik végében egy nagytestű ökrök esik össze. Az ökrök már elvesztette eszméletét, nem érez többé, egy-két reflexmozgást végez, ujjabb ütés, majd átvágják a nyakát. Ennyi az egész. Egy másik ökröt és egy bikát is látok a csarnokban, közel a tett színhelyéhez, oda sem néznek az elhunyt társukra.

— Elérkezünk a problémához, hogy: közvetlenül a levágásuk előtt megsejtik-e az állatok, hogy elékezett a vég és elfogja-e őket a halálfélelem s valóságos körinterjú tartunk e kérdésben az orvosokkal. Egyértelmű és határozott az állítás, hogy: a marhának előzetesen sejtelve sincs és nem is lehet a vele történőkről. Képzete nincs a halálról, bizik az emberben, aki mindig csak gondozta és jól bánt vele, nem tudja hol van s mely célból vezették oda. Közönyösen áll és vár. Mindazok a történetek, amelyek az utolsó percben elkövetkezett megtorpanásról, szorongásról, elbódülésről szólnak, úgy keletkeztek, hogy a laikus és érzékeny szemlélő a saját érzését vetítette be az állatba.

— E megnyugtató után még egy leölést megnéztünk, a tárgyi lelet teljesen igazolja a szakembereket s csupán a „saját érzésünk” miatt távozzunk. A leölés különben két aktusból áll: az elkábításból és a levágásból; az elkábítás eszköze az úgynevezett angol tagló. Ez a tagló egy nyolcvan centiméter hosszú nyélre erősített kétágú kalapács, mégis különbözik a kalapáctól abban, hogy a két ága vékony s a végén üres, mintegy csőformájú. Az ütés a homlokcsontot éri, nyomán egy kis lyuk keletkezik, mely hasonló a homlokkeléleléshez.

Mindezek után láthatjuk, hogy állatkínzásról szó sem lehet és így tehát annál sürgősebb, hogy a kóservágás tilalmát visszavonják. A marhák szempontjából különböző, közgazdaságilag ártalmas, a zsidóságra valamint a gazdaságadalomra nézve szerfölte káros.

PARÓKÁT

legszébb kivitelben készült hullámosított hajból; javítást, ondulálást olcsón vállal

HEISZ JENŐNÉ

parókakészítő és női fodrász,
Budapest, VI. Vasváry Pál-u. 4.

Az eviani konferencia után

Az eviani konferencia melyen végeredményben 32 állam vett részt, július 15-én bezárult.

A július 6-i megnyitó ülésen tartott beszédekről referált az egész világsajtó. Az amerikai megbízott *Mr. Taylor* körvonalazta a konferencia céljait. Megállapította, hogy a világtörténetben páratlan problémát kell megoldani. A világtörténet csak oly tömegvándorlást mutat fel, ahol politikailag, vagy katonailag megszervezett tömeg indult, vagy amikor egyes családok vették kezükbe a vándorbotot. *A mai viszonyok egész mások...* Az óriási problémát ez a konferencia nem oldhatja meg, hanem megindítja a gépezetet. A menekültek egész problémájával kellene foglalkozni a konferenciának, de kénytelen feladatát két kategóriára szorítani: 1) A német birodalomból, ill. Ausztriából kivándorolni kész réteg számára; 2) a német birodalmat, ill. Ausztriát már elhagyott emberek részére, akik a vándorlás folyamatában élnek, azaz: akik végleges letelepedési helyet keresnek. Amerika — folytatva — 27.370 bevándorlót fogadhat be évente. Amerika azt hiszi, hogy a többi államokkal való együttműködés útján sikerülne a többi kivándorlásra szorított letelepedési helyhez segíteni. A konferencia az ügyek intézésére állandó intézményt akar létesíteni.

Utána szót emelt Anglia megbízottja, *Lord Winterton* képviselő. Megállapítja, hogy Anglia régi tradícióihoz képest a politikai menekülteket befogadja. Az anyaország azonban oly sűrűn van benépesítve, hogy nagytömegű menekült letelepedésére nincs hely. Anglia keresi a lehetőséget, hogy a gyarmatokon nagyobb mérvű letelepedést tegyen lehetővé. Ebben a tekintetben különösen Kelet-Afrika (Kenya, Uganda) jöhet tekintetbe. A konferencia által létesített állandó szervnek főleg az legyen a feladata, hogy Németországnál kieszközölje, hogy a kivándorlók vagyonának egy részét adja ki.

Franciaország képviselője *Berenger* szenátor rámutat arra, hogy Franciaországban jelenleg 200,000 menekült van (a világháború kezdete óta), ami egy negyvenmillióssal összlakosságánál óriási arány. Ennek ellenére a francia kormány hajlandó közreműködni a probléma megoldásán.

A július 7-i ülésen *Brazília* képviselője kijelentette, hogy hajlandó közreműködni, amennyiben ezt az országa által megállapított bevándorlási kvóta (44.000 személy évente) megengedi. *Kanada* bejelenti, hogy hajlandó befogadni mezőgazdasági telepeket, de a bevándorlás attól függ, vajjon a menekültek tőkét

hozhatnak-e magukkal. *Argentína* kijelenti, hogy szakmunkásokat és tapasztalt mezőgazdasággal foglalkozókat hajlandó felvenni. *Hollandia* kifejezi együttérzését a menekültek tragédiájával, de sajnálatlanul kénytelen kijelenteni, hogy még átmeneti tartózkodásra sem képes korlátlanul menekülteket befogadni. *Hollandia* gyarmatai viszont klímájuk következtében nem alkalmasak fehér fajú emberek letelepítésére.

A konferencia elhatározta, hogy két albizottságot küld ki, az egyik *White* ausztriai alezredek elnöke alatt meghallgatja a konferenciára összegyűlt magán-szervezetek jelentéseit zárt ülésben. A másik bizottság, amelynek elnöke a norvég *Hanson*, foglalkozni fog a kivándorlás technikai részével (útlevél, a szükséges okiratok stb.).

Július 8-án nagy előadást tartott a népszövetség menekültügyi főbiztosa *Sir Malcolm*. Áttekintést nyújtott arról a munkáról, amelyet a kivándorlás tekintetében bizonyos zsidó szervezetek (*ICA* és a *Council For German Jewry*) működésével tett. Megállapítja, hogy legjobb volna ezt a módszert kiépíteni, azaz: nem tömegvándorlást szervezni, hanem a kivándorlással foglalkozó szervezeteket anyagilag támogatni. Evvel a módszerrel 1933. óta 120,000 embernek szereztek már menedéket. Az új szerv létesítése nagyon szükséges és Amerika elnökének és népének hatalmas tekintélye talán lehetővé teszi majd, hogy a német kormány pénzügyi téren engedelményeket tesz úgy a kivándorlók irányában, mint

a kivándoroltatással foglalkozó szervezetekkel szemben. Az új szerv központjává *London*t ajánlja, mert így azután a menekültügyi népszövetségi hivatallal való együttműködés meg van könnyítve.

A július 12-i ülésen *Svédország* képviselője kijelenti, hogy országa mindenkor a legliberálisabban kezelte a Svédországba való bevándorlás ügyét. Svédország világszövetségének tekinti a zsidó emigráció kérdését, amit közösen az összes államok közreműködésével kell megoldani. Nagy referátumot tartott a svájci idegenrendőrség főnöke. A referátum értelmében Svájc lakosságának 9%-a idegenekből áll. 1933. áprilisában 10,000 zsidó jött Németországból. Az idén március 12-től április 1-ig 3000 osztrák menekült érkezett. Svájc mint bevándorló ország nem jöhet tekintetbe, hanem mint ideiglenes tartózkodást engedélyező tranzit-ország a legkészségesebben áll rendelkezésére a nagy probléma megoldásának szolgálatában. Ezen az ülésen több kisebb amerikai köztársaság (*Nicaragua*, *Paraguay*, stb.) kijelentette, hogy mezőgazdasági letelepülések számára még sok hely van országukban.

A július 15-i záróülésen határozatot hoztak, hogy a konferencia állandó szervezettel alakul, amely legközelebbi ülést augusztus 3-án tartja *London*ban. Amerika ezen az ülésen londoni nagykövete által képviselteti magát. Az összes résztvevő kormányok ugyancsak diplomáciai képviselőikkel vesznek részt. *London*ban a konferencia állandó titkárságot szervez egy amerikai megbízott igazgatása alatt. A legközelebbi teendő a németországi emigráció rendezése. Azok a kormányok, akik menekülteket vállalnak, nem vállalnak ezzel kötelezettséget a kivándoroltatási mozgalom pénzügyi támogatására.

A konferencia magáévá tette még az amerikai kormány azon javaslatát, hogy diplomáciai képviseletet teremtenek minden országban, a menekültek jogainak megvédésére. A menekültek népszövetségi útlevéllet kapnak. Harmincmillió dollár alaptőkével emigrációs bankot állítanak fel Newyorkban, amely tizennygy évre szóló kölcsönkötvényeket fog kibocsátani. A 30 millió dollárból, amely a nagy kivándorlási és letelepítési mű költségvetése, tízmilliót az eviani konferencián résztvevő államok folyósítanak, tízmilliót pedig Németországból, a zsidó vagyonok egy részének kimentésével fog megszerezni a menekültügyi intézmény.

Taylor amerikai fődélegátus elnöki záróbeszédében többek között a következőket mondotta:

Express- és postajáratok hetenként

TRIEST -ből és **VELENCÉ**-ből

Dalmácia, Albánia, Görögország, Törökország, Egyiptom, Palesztina, Sziria, Rhodos, Fekete tengerre

Felvilágosítás és prospektus

ADRIATICA

Tengerhajózási Rt.

VII. Thököly-ut 2, IV. Váci-u. 4.

Adriatica Forg. Iroda Kft.

V. Nádor-utca 21.

V. Szent István körut 4.

— Egyes államok az eddigénél nagyobb létszámban fognak ausztriai és németországi menekülteket befogadni. Ez a hajlandóság azonban, bármennyire is biztató, nem elegendő. Elengedhetetlen követelmény, hogy rendszeres emigráció váltassa fel a mai rendszertelen állapotot. Ugyancsak elemi követelmény, hogy az emigránsok minden vagyonukat magukkal vihessék abból az országból, amelyből kénytelenek kivándorolni.

Amint látható tehát, a konferencia megvalósította a hozzá fűzött reményeket, amennyiben — amint az amerikai megbízott megnyitó beszédében hangsúlyozta — megindította a gépezetet, amely hivatva van kellő mederbe terelni a menekültek kivándorlását.

A kis San Domingo képviselője mondta: „Évszázadok fogják Rooseveltt nevével áldani, mert megvolt a bátorsága a legnyomorultabbakon segíteni és amihez csak a legnagyobb államférfiaknak van meg a bátorságuk: népszerűtlennek lenni a hatalmasok előtt.

Az eviani konferenciára a 32 állam megbízottain felül, negyven delegátus gyülekezett, akik zsidó, katolikus, protestáns és egyéb szervezeteket képviseltek. Ezek az angolszászi Bentwich professzor elnökelete alatt „közösség”be egyesültek. Ez a szövetség együttesen terjesztett be memorandumokat a konferenciára albizottsága elé.

Az orthodox zsidóság szervezete, memorandumában kiemelte, hogy nagyon fontos a kivándorlók vallási szükségletéről is gondoskodni és ő maga részéről zsidó vonatkozásban felajánlja közreműködését.

A betervezett memorandumok közül a Zsidó Világkongresszus emlékirata foglalkozik az összes európai államok zsidóságának helyzetével. Az arab bizottság emlékirata arra kéri a konferenciát, hogy ne engedjen több zsidót Palesztinába.

Az osztrák menekültek érdekében megjelent Bécsből Dr. Löwenherz hitközségi elnök és Neumann orvosprofesszor. Az ő

általuk benyújtott adatok szerint az osztrák menekültek következőképpen találak egyelőre menedéket: Franciaországban 1000, Angliában 2000, Amerikában 2000, Svájcban 500, más országokban 2500.

A Jewish Agency sajtókonferenciát rendezett, amelyen Dr. Goldmann élesen támadta lord Winterton angol képviselőt, hogy nem említette, hogy Palesztina milyen nagy bevándorlási lehetőségeket nyújt, ha az angol kormány megváltoztatja eddigi palesztinai politikáját. Ez az eljárás szerinte nem egész korrekt.

A német zsidók képviselője — a kormány engedélyével — memorandummal fordult a konferencia vezetőségéhez. A memorandum megállapítja, hogy a német birodalomból 200.000 zsidót ki kell vándoroltatni. Ez felosztva hat évre, évi 35.000 emigránst jelent, ami az amerikai bevándorlási kvótára való tekintettel nem volna lehetetlen. (Természetesen az anyagi kérdés a német kormány engedékenységére nélkül megoldhatatlan.)

mondás, amelyet egy hasonló nevű tudóstól, aki Ráv Szafró fivére volt, örökölt meg a hagyomány.

— Ráv Dimi, Ráv Szafró fivére mondotta: Az ember ne beszéljen másnak a jóindulairól, mert dicséret után rendszeren következik a gáncoskodás. (Bovo Bászro 164.)

*

A Tóratanulás módszerére vonatkozólag azt hangoztatja, hogy a lassú, alapos, rendszeres tanulás a fontos.

— Aki tóratudományát rendszeresen és lassan gyarapítja, annak megmarad a tudománya, de aki kapkodva tanul, annak tudománya csökken. Ráv Dimi a következő példát mondta erre: A madarászok közül az jár a legjobban, aki mihelyt egy madarat megfog, szárnyát letöri, hogy így birtokba vegye, ha ezt nem teszi, zsákmánya nem marad meg. (Erochin 54.)

*

Amikor a talmud Megillo traktátus 18. lapján azt tárgyalja, hogy az imák szövegét nem szabad tervszerűtlenül bővíteni, mert néha a hallgatag elmélyedés az igazi l'tendioséret, olvasunk tőle egy palesztinai közmondást, amelyet joggal kiszoktak függeszteni nálunk az imaházakban, annak a dokumentálására, hogy nem szabad beszélgetni ima közben.

— Mit jelent a 65. zsoltár szava: „L'chó dimijó sz'hillo — előttem a hallgatag elmélyedés a legnagyobb dicséret”? Ugyanazt jelenti, amit a nép mondása állít: „mindennek a füzere a hallgatás”. Amikor R. Dimi jött Palesztinából, azt mondta: Ott az a közmondás járja, hogy „a beszéd egy tallert ér, a hallgatás két-tőt.”

Eviani nyilatkozatok

— A „Zsidó Ujság” Evianba kiküldött különtudósítójától —

Evian 1/B. július 15. Ma délután zárult a konferencia, melyhez oly sok német és osztrák zsidó menekült sorsa fűződik. Szenzációként hatott, hogy az arabbarát Lord Winterton, aki az egész konferencia ideje alatt még csak véletlenül sem említette Palesztinát, záróbeszédében ezeket mondotta: „Természetesen Palesztina is számításba fog jönni kivándorlás céljából, azonban csak a menekült zsidók egy apró töredékének nyújthat hazát”.

Feltűnő volt szintén Mr. Taylor elnök erélyes, szinte követelőző záróbeszéde, melyben nyíltan kimondotta, hogy a német és osztrák zsidók, kell hogy vagyonukkal együtt vándorolhassanak ki. Erre pedig megfogja a konferencia találni a módot. Arról is beszéltek komoly körökben, hogy ellenségesen Amerika retorzióként, az Amerikában élő németek vagyonát fogja mint menekültadót lefoglalni.

A „Zsidó Ujság” számára alkalmam volt néhány értékes nyilatkozatot szerepeltetni.

Mindenekelőtt Héthársi Neumann professzor, a magyar származású világhírű filológus fogja érdekelni a hazai közönséget.

NEUMANN PROFESSZOR:

A tudós professzort szinte körülrajongták a delegátusok. Neumann mint hithű zsidó, minden reggel tefüllinnel imádkozik. Szombat az eviani új templomban ajátatoskodott, ahol otthonról jelen volt dr. Deutsch igazgató és Eppler főtitkár.

Neumann kedves mindenkéhez. Igen megvan elégedve a konferencia eredményével. Boldog, ha magyarul beszélhet.

— Tudod fiam — így mondja — öszintén örülök, hogy jelen lehettem ezen a konferencián. Az összes delegátusok hosszasan eltárgyaltak velem és megigérték, hogy mindent elkövetnek a menekültek érdekében.

Bécsi élményeiről ezeket mondotta: — Néhány napig fogva tartottak, mely idő alatt is a legudvariasabban bántak velem. A kormány tudtával és beleegyezésével jöttem most is ki, Dr. Löwenherz kíséretében.

Magyar paciensei közül különösen kiemeltem Griger Miklós képviselőt. — Ein wahrer Zaddik! mondotta rá...

LORD WINTERTON:

— Ha beszédeimben kerültem is Palesztinát — felelte kérdésemre — ezt azért tettem, mert nem akartam a jelenlegi amugyis túlfűtött hangulatot Palesztinában egy nyilatkozattal mégjobban elmé-

gesíteni, de az csak természetes, hogy Palesztinával is komolyan fogunk foglalkozni londoni tárgyalásaink során, az emigráció tekintetében.

HANSON, NORVÉG DELEGÁTUS:

— Régebben igyekeztem megérteni a vad zsidófalókat, nem hittem el, hogy igaz keresztény oly bestiálisan gyűlölje testvéreit. Azt hittem mindig, hogy az antiszemitaik legnagyobb öröme volna a zsidók kivándorlása. Miután azonban a konferencia alkalmából azt tapasztaljuk, hogy a szélsőjobboldal gúnyjal és gyűlölettel kíséri munkásságunkat, arra a meggyőződésre jöttem, hogy az antiszemitaik egyedüli célja a nyers, vad gyűlölet. A zsidók kivándorlása ezen országokból a legnagyobb keserűséget okozná az antiszemitaiknak. Mert ha már nem lesz zsidó, mivel fogják takarni gyalázatos törekvéseiket?

JAMES MACDONALD, volt menekültügyi népszövetségi főbiztos:

— Ne tévedjenek egyes országok és ne gondolják, hogy most már nyugodtan ki lehet üzni mindenholnan a zsidót, mert hisz Evianban majd elhelyezik őket. — Hatalmas tévedés. Mi csak a már bajba jutott emberek sorsán igyekeznünk enyhíteni, de semmiesetre sem akarunk ugródeszkául szolgálni az antiszemitaiknak.

HENRY BERENGER szenátor:

— Nyugodt lehet a zsidóság. Rooseveltnél jó kezekbe van az ügyük letéve. Remélem, hogy a német kormány megértően fog viselkedni velünk szemben.

ÁV hó 1-től — 9-ig vannak a tejes napok

Rituális háztartásban nélkülözhetetlen ilyenkor a

כשר Ceres

100%-os TISZTA NÖVÉNYZSIR

Bevásárlásainál kérjen kifejezetten

Ceres ételzsirt

és ügyeljen a csomagolásra!

DR. N. GOLDMANN:

— Komoly ígéretek, komoly emberek, komoly időkben, komolyan vehetők.

DR. RUPIN, TEL-AVIV:

— Hiába Lord Winterton okoskodása. Palesztina képes évente 60.000 embert befogadni.

DR. EHRENPREIS főrabbi, Stockholm:

— Hát még ennyi zsidó nyomor mellett is mernek zsidó világalomról beszélni?.

BERKOVITS ZOLTÁN

~~~~~

Német hírek

Bécsben annyiban enyhült a helyzet, hogy a minden ok nélküli letartóztatásokkal felhagytak a náci-hatóságok. A kereseti lehetőség azonban szinte az egész vonalon megszűnt, amióta Bürckel körzetvezető rendelete következtében az összes kereskedelmi és ipari vállalatok kötelezettek zsidó alkalmazottaikat (minden kártérítés és végkielégítés nélkül) elbocsátani. Azóta se szeri se száma a zsidó öngyilkosságoknak. A zsidó lakosság egyébként élelmiszerhiányban szenved. 12 leveskonyha 12.000 adagot oszt ki naponta, ezenkívül négyezer család havonként élelmiszercsomagot kap, — mindez azonban egy csepp a tengerben. Az osztrák zsidók több mint 60%-a támogatásra van ráutalva; a többi, megtakarított pénzből él, mely állandóan fogy. Csak keveseknek van még futó jövedelmük. — Linz egész zsidósága, burgenlandi módra, szeptember 1-re kiutasítási végzést kapott. 600 személyről van szó. A „Daily Telegraph” szerint az idegenforgalom és az export teljesen megszűnt. Néha van csak egy-egy külföldi átutazó, de az sem marad az országban. A legminimálisabb számítás szerint is az idegenforgalom és egyéb károk összege az Anschluss óta meghaladja a 10 millió font sterlinget.

Szomorú hírek érkeznek Németországból is. Itt legujabban kizárták a zsidókat, egy egész csomó iparból, amiáltal több ezer ember fosztatott meg kenyerétől. A néhány héttel ezelőtt lefolyt berlini utcai razzikából kifolyólag 1200 zsidót egy új koncentrációs táborba szállítottak, ahol bizonytalan ideig sinylődnek. — Párisi lapjelentések szerint Frankfurtban az utóbbi időben 250 neves zsidó polgárt tartóztattak le és szállítottak fogolytáborba; 5 közülük meghalt, köztük az ismert Odenheimer divatárüzlet tulajdonosa. Hasonló híreket jelent az ITA Német Felsőszilézia több helységéből is.

A Talmud mesterei

— Ráv Dimi —

A Szentföldön élt, majd Babilóniába költözöködött, mert a politikai elnyomás következtében a szentföldi jesivák szellemi élete elgyengült és többet lehetett tanulni a babilóni jesivákon. Babilóniában akkor, 280 körül, kedvezőbb volt az atmoszféra.

Palesztinában az előkelő rómaiakkal érintkezett. Erről a talmud hírt ad olyan célzattal, hogy megmutassa, milyen teljes odaadással tett eleget a szülők iránti tisztelet parancsának. Azt beszéli ugyan is a gemóre (Kidúsin 31):

— Aranyszálakkal átszőtt selyemköpenyben ült előkelő római társaságban és az anyja arra ment és lépépet belőle egy darabot, megérintette fejét és ő türe, nem szólt semmit sem, mert szerinte a szülők iránti tisztelet megköveteli ezt.

*

Igen aktuális a mai időben, amikor az ifjúság egy része fölényesen akarja magát túlnenni az öregek tanításain, amit erre vonatkozólag mondott:

— 18 átkot szórt Jesajó próféta Izráelre és csak akkor érzett kielégülést, csak akkor mondotta el a legnagyobb átkot, amikor elmondotta ezt az ígét (3. fejezet): „Pöffeszkedik az ifjú az öregen és a könnyű veretű a tiszteletreméltón”. (Chagigó 14.)

*

A bikür chajlim, a beteglátogatás miczvójának fontosságáról szól a következő tanítása:

— Rabbi Akiba egyik tanítványa meg-

betegedett. A tudósok nem látogatták meg. Erre elment maga Rabbi Akiba a látogatására, látta, hogy szobája el van hanyagolva, erre maga kisépért, öntözgette a padlót és nagyban hozzájárult meggyógyulásához, a beteg föléledt, azt mondta: „Mesterem, életre támasztottál engem.” Ilyen értelemben mondotta Ráv Dimi: Aki meglátogatja a beteget, előidézi, hogy éljen és aki nem látogatja a beteget, előidézi, hogy meghaljon. (Nedórim 39.)

*

A társadalmi élet böles szabályát foglalja magában az, amit Erochin 15. lapján tanulhatunk tőle:

— Nem szabad nagyon dicsérni sem valakit, mert előfordulhat a következő eset: Valaki mint idegen igen szívélyes fogadtatásra talál egy házban, ezentúl mindenütt elmondja: „I'ten áldja meg az illetőt, mennyit fáradozott értem.” Ezt hallja a sok ember és mind igyekszik igénybevenni majd a vendégszeretőnek jószágát. Így kell érteni a böles király megállapítását: „Aki felebarátját hangos szóval dicséri kora reggel, átokká lehet számára.” (Mislé 27.)

*

A dicséretnek árnyoldaláról szól a

KOHN-PENZIÓ, BALATONSZEMES

Orth. kóser, egész éven át nyitva. Gyermekeket felügyelet mellett 6 éves kortól felelősséggel elvállal. Nászutasok figyelmébe egész éven át. Csendes, nyugodt hely. Elő- és utóidényben mérsékelt árak.

A hét margójára

„Bén Hamezórím” („szorongatások között”) jelzővel illeti a hagyomány ezt a három hetet, amely Tamúz 17-ike és Tisobev között van, mert nagy katasztrófák zúdultak a zsidóságra ezekben az időkben. Az elnevezés belekapcsolódik az Izrael összeomlását sirató Jeremiás próféta szavaihoz Échó-ban: „Judea száműzetésbe ment... szeretne a népek között menedéket találni, de nem talál nyugalmat, összes üldözői elérték a szorongatások között”. Pár évtizeddel ezelőtt, ha magyarán kellett ezeket a kitételeket: akkor mindig más és más országra kellett utalni, hogy pl. az egyik kitétel vonatkozik Oroszországra, stb. De most megfordult a helyzet, mert keresnünk kell azt az országot, amelyben nem szó szerint valószínűleg meg ezek a fenyegető szavak. A zsidó vallás tanítása szerint a történelmi gyásznak is az erkölcs és a megújulás szolgálatába, kell állnia. Megemlékezünk a szenvedésről, hogy eszünkbe jusson az I'ten. Megemlékezünk ellenségeinkről, hogy visszaborzadjunk az ő bűneiktől. Mint a peszach első napi piútköltő mondja: „Hizhirani mimaasz m'anajich — óva intett engem (I'ten) kínzóimnak eljárásától.” Ami tehát a mostani korban a szorongatások közepette történik, az mindig mementó legyen számunkra.

Érdekes kuriózumról olvasunk a zsidótörvény kapcsolatban. A számos pesti kitérés mellett megterés is előfordul. Egy keresztény gyári üzemvezető a felvételt kérte a zsidó felekezethez, melyre éppen a zsidótörvény indította. A felesége ugyanis zsidó és ennek folytán a zsidótörvény értelmében a kereszténynek született fiú is zsidónak számít. Látta — úgymond — hogy felesége mennyire töpreng felett és hogy ne gondolja, hogy esetleg még elhidegül tőle, azzal nyugtatja meg, hogy áttér az ő hitére, hiszen nem szellemi munkás és így nem is árt neki a zsidótörvény...

Budapest környékének egyik hitközségében — nevezzük Provinciának — a számos jól összeverte a rabbi helyett. Az utóbbi erre elszégyelte magát és máshova fog majd pályázni. De attól kell félni, hogy ez az incidens esetleg árt neki. Vi-

gasztalásul föl kell tehát említenünk egy közismert történetet, amely a mi esetünkre alkalmazható. Egy kis vidéki városban egy nagy strébernek végre sikerült alelnöki állást elnyerni. Történetesen a választás napján telepedett le a községbe egy ember, aki a megválasztottat ismerte és elmondta róla, hogy pár évvel ezelőtt Nyitrán jól összepozították. Az ahulmaradt párt erre nekiszegte a kérdést: „Igaz-e, hogy magát Nyitrán elverték?” Az illető nem jött zavarba és gúnyosan kijelentette: „Igaz, de hát Nyitra — az is egy kile? — Ezek szerint a mi emberünk is mondhatja: Provinci — ez is egy kile?”

A ceglédi (neolog) hitközség június 10-én kelt körlevele került kezünkbe. A körlevél a hitközségi elnökség pártfogását kéri a ceglédi templom orgonájának helyreállítására, „szent ügyben.” Nem tudtuk, milyen szent ügyről lehet szó egy zsidó templom orgonájával kapcsolatban. Erre azonban megkaptuk a felvilágosítást az Egyenlőség július 14-i számában. Innen ugyanis megtudtuk, hogy a ceglédi hitközség és zenekara egy este fényes sikerű templomi hangversenyt rendezett, melyen a fiatal rebbeben is mély átérzéssel énekelt, kellemes szopránhangon... Érthető tehát milyen „szent cél” lebegett a hitközség előtt az orgona restaurálásával. És ezek után mi sem természetesebb, mint az, hogy — amint a tudósításban olvassuk — a fiatal főtisztelendő férj „magasszárnyalású beszédével magával ragadta a hallgatóságot”...

A magyarországi nyilasmozgalom vezetőjének, Szálasi Ferenc őrmagynak elítélésével kapcsolatban a tárgyalásnak egy különös mozzanatát emelték ki a napilapok. Az ügyész szótartotta a vádlott röpiratainak egyes részleteit és megállapította, hogy nem egészen világosak. Amire Szálasi kivágta azt, hogy: „Az I'ten is kaoszából teremtette a világot.” A napilapok egy része gúnyosan megjegyezte, hogy: „Ime a Teremtőhöz hasonlítja magát.” Nem tartozik reánk, hogy mi megbotránkozunk, mi inkább azt jegyezzük meg, hogy különösképpen összetalálkozott ez a kijelentés a dubnói magid egyik megjegyzésével. A magid ma-

Farkasvölgyi

orth. kóser penzió a Svábhegy déli lejtőjén
Torbágyi-út 110. sz. Tel.: 165-275.
Tulajdonos: KRAUSZ MÓR.
(59-es villamos). Minden szoba külön terrasszal, folyóvízzel. Elismert kitchű konyha, polgári árak.
Grosz J. József budai orth. főrabbi felügyelete alatt.

gyarazta a multheti bibliai ígét: „I'ten nem ember, hogy hazudjon.” Mi az összehasonlítás? — Kérde a prédikátor és azt mondja: „I'ten a semmiből teremtette a világot, a hazug ember is semmiből épít fel légvárakat. De nehogy ezt teremtő munkának vegye az ember, azért hangsúlyozza a Szentírás, hogy ne tévesszék össze a kettőt. I'ten a semmiből alkot világokat, a hazug kaoszából alkot légvárakat.

Nemrégiben idéztük Reb Jajnoszon Eibenschütz magyarázatát erre a zsolnári versre: „Adtál örömet a szívembe azóta, hogy az ő mustjuk és gabonájuk gyarapodik.” Ez a gaon szerint azt jelenti: Ha a külvilágban bőség van, akkor nem irigykednek a zsidóságra, a zsidóság békében marad. Életbe lépett a zsidótörvény és bevezették a 80%-os nem-zsidó arányt. De most kiderült, hogy pl. nálunk nincs most állatállomány mérték és nem igen akad keresztény, aki utazói tevékenységet folytatni akarna. Reméljük, hogy ez az örömdetes hiánya az állásnélküliségnek meg fogja hozni a fenyegetett zsidó alkalmazottak egyes kategóriáinak a mai viszonyok mellett is életlehetőségüket. Fohászunk tehát az idézett zsolnári verset úgy, ahogy a nagy mester azt értelmezte.

אגודה כשר
Karmel Friedmann
Pensió Józsefné

Budapest, Andrassy-út 43.
Telefon: 1-289-67.

Elsőrendű villamos és autóbussz-összeköttetés a város minden irányában.

Modern kényelemmel berendezett folyóvízes szobák, elsőrangú — kivánatra diétás — konyha.

Referencia:

Bpesti orth. rabbiság

Enyhült a szentföldi feszültség

A mult héten a sajnálatos terrorselekmények egész sora játszódott le a Szentföldön és már-már úgy látszott, hogy nem akar megszűnni az arab bandák garázdálkodása.

A terrorselekmények folytán a zsidók az egész országban elköltöznek az arab-negyedekből. A zsidók ilyen átköltözése alkalmával a jeruzsálemi Hasómer-útról a zsidónegyedbe, az arab bandák lövöldöztek és köveket dobáltak a költözőkre és számos zsidót megsebesítettek. Két zsidó házat felgyújtottak.

Erősen dühöngött a terror Haifában, ahol az arab bazár területén levő 8 zárt zsidó üzletet feltörték, az árut kifosztották, majd felgyújtották a berendezést.

Jeruzsálemben pénteken bombát dobáltak a bazárban levő Dávid-útra: 14 arab, köztük 3 nő meghalt, 25 arab megsebesült. Az esti órákban Jeruzsálem utcái teljesen üresek voltak polgári lakosságtól, mindenütt rendőr- és katonai őrszolgálatok cirkáltak.

Az angol alsóház július 20-i ülésén MacDonald gyarmatügyi miniszter kijelentette, hogy a palesztinai terrorselekmények következtében az elmúlt két hétben 77 ember vesztette életét és 247 sebesült meg. Ugyanebben az időben 32 terrorselekmény történt.

A terrorselekmények — melyeknek számos zsidó áldozata volt — az utóbbi napokban alábbhagyott és a feszültség általában enyhült.

מודעה רבה לאורייתא

יצא לאור ס' ערוגת הבושם, ביאור רחב כפול על עצום ובקיאות נלא על כללי איסור חל על איסור, ונכלל בו כמה ענינים מכל מקצועות השי"ם קדוה"ה הם לעינים ופוחה ע"י חכמה להמעיינים, מאח רבינו הגה"ק המפורסם בכל קצוי חבל בחורוה וצדקתו וכו' מרן משה ניונואלד וצוקללה"ה שה"י אנדקיק הוסט, כעהמה"ה ערה"ב שו"ת וערה"ה ושי"ם ובראש הספר קונטרס גדול בכמות ובאיכות בשם: שער עבודה שבכל כולל מאמרי אנדה ומוסר והנהיג מרבינו המחבר זיל מחירו 5 פונט, נדפס במספר מצומצם וכל הקורם וכו', להשינו במשלח מעות מקודם ע"י האדרעססו:
Grünwald Jakob, A. J. főrabbi, Pápa, Rákóczi-ú.

A midras legendáiból

— A Szentély pusztulása idejéből —

„Fekvőhelyemen éjjeleken kerestem szívem szeretettjét”. Így szólt Izrael gyülekezete: Világnak Ura, a multban az egyik éjszaka és a másik éjszaka között világítottál nekem, Micrájím és Bóvel éjszakai között Te voltál a világosságom, Bóvel és Modáj között Te voltál a világosságom, Jóvon üldözése és Edom elnyomatása között Te voltál a világosságom, de most egyik éjszaka követi a másikat és Te nem világíatsz nekem...

Egyszer történt, hogy az ókori római zsarnokuralom megakart akadályozni Izráelt vallása megtartásában. Mit tettek Jehúdo ben Samiú és társai? Elmentek tanácsot kérni egy matróntól, aki járatos volt a kormányköröknek gondolkodásában, akinél Róma előkelőségei találkoztak. Ő azt ajánlotta nekik, hogy éjszaka idején vonuljanak fel és tüntessenek tömegben. Erre éjjel felvonultak Róma utcáin és hangosan elismélték:

— Szent I'ten! — kiáltották az éjszaka, ágyhogy a kormány fülebe is eljutott. — Miért üldöztök ti minket. Hát nem vagyunk mi a ti testvéretek? Hát nem egy atyától és egy anyától származunk mindnyájan, emberek? Mivel különbözünk a többi népektől, hogy sujtok bennünket kegyetlen rendeletekkel? És visszavonták a zsidóellenes rendeleteket. (Rajshasónó 19.)

„Ellenségei vezetőkké lettek.” A Sirmak és kijelentését Rabbi Jajchonon így magyarázta: „Aki Izráelnek ellensége, az vezérségre jut.” Egy Balzo nevű ember kérdezte Rabbi Akibát: homnan ered a földrengés? Erre azt felelte. Amikor I'ten a pogányok palotáit fényben és biztonságban látja, az Ő szentélye pedig oda van dobva kegyetlen kezébe, akkor felhőrdül és ettől rendül meg a föld. Egy másik kijelentés szerint: Amikor Mennyei Atyánk arra gondol, hogy gyermekei fájdalomban és szenvedésben élnek, kiszolgáltatta a pogányoknak, akkor két könnyet ejt és ez a kettő befolyik a nagy Óceánba, ekkor megrendül a föld. (Semajsz Rábo 29.)

„Örző, mi lesz az éjszakával? Azt mondja az őr: elő a reggel, bár éjszaka van, csak kutassatok utána, térjete meg.” Ez párbeszéd I'ten és Izráel között.

zött, Izrael kérde: „Örzők mi lesz a mostani éjszakával?” és Ő azt feleli: „Véget ér majd, csak kutassatok az éjszakának okát.” És mi az oka? Mi akadályozza meg a virradást? Erre I'ten mondja nekik: „Térjete meg.”

„Nemzedék megy és nemzedék jö, de a világ fennmarad.” Kajhelesz e szava Izráelre is vonatkozik: kormányzatok jönnek, kormányzatok mennek, de ő fennmarad. Ugyanezt a gondolatot fejezi ki a próféta: „En az Örökkévaló nem változtam és ti, Izrael fia! nem színtetek meg.” Azaz: „mint ahogy én nem változom, azonképpen ti sem fogtok elpusztulni.” (Kajhelesz Rábo.)

Rabbon Gamliel idejében történt. Rómában elhatározták, hogy 30 napon belül semmiféle zsidónak nem szabad a világon megmaradni. A törvényhozó tanácsban, a szenátusban volt egy ténfélé konzul és ez elmondta a dolgot Rabbon Gamlielnek. Rettenetes fájdalom vett erőt a mesteren, de a konzul vigasztalta: „Ne essél kétségbe, 30 napon belül bekövetkezik a ti megsegítétek.” A határozathozatal 25-ik napján a konzul elárulta a feleségének a szenátus végzését, mire a felesége részvétellel kérdezte, hogyan lehet ezen segíteni, hisz már 25 napja elmult. A konzul azt felelte: „Még van 5 napi idő.” Felesége erre megtudta, hogy a konzul mire gondol. Arra, hogy római szokás szerint, ha a törvény hozásánál az egyik törvényhozó 30 napon belül meghal, akkor a hozott törvényt nem léptethetik életbe. Miatán erről beszélgettek, eszébe jutott a konzulnak, hogy az asszonynak van egy gyűrűje, amely mérget tartalmaz. Másnap a római kikereste a gyűrűt, felhajtotta tartalmát és meghalt. Így a zsidóirtó rendelet nem lett végrehajtvá.

Eljöttek Izráel bölcsői a konzul feleségéhez, hogy kifejezzék nagy köszönetüket. Azt mondták: kár, hogy a hajó elment és nem fizette meg a vámot. (Arra gondoltak, hogy életében nem vétette fel magát Avrohom szövetségébe.) Erre felesége azt mondtotta: Tévedtek, mert halála előtt igenis lerőta az adót. Amire alkalmazták rá a Zsolnári szavát: „N'divé amim necszófü... — a népeknek előkelői felvonulnak, Avrohom I'tene népének élén.”

MEGLEPŐ UJÍTÁS! **A paróka már nem öregít, mert a legújabb modellek csinosak és fiatalosak. Csakis natur hullámos hajból a cég titkos eljárása szerint tökéletesen fejhez simuló hártavékony szélel készítve.**
IV., Váci-utca 18. ELEGÁNS! FIATALOS!

Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben.

Keksz, levestészta és ostyaárak. Diabetikusok részére „levegő” kenyér. Elsőrendű dessert és különlegességek

WEISZ MÓR

orthodox kóser keksz, kétszersült, és süteménygyára, Budapest, VII, Dob-utca 22. Telefon: 1-423-65

Tomché Jesivosz- Sabbosz Budapesten IV.

Kahan-Frankl minjon: Kahan-Frankl Samu 18, Dr. Reiner Imre 12, Friedmann József, Werblowsky Max, Klein Ármin, Hirtenfeld Mihály és Gerő 10—10, Groszberg Jenő 6, Kohn Rudolf, Groszmann Benő, Leitner G. (Nagyvárad), Kahan-Frankl Mózes és Kálmán 5—5, Brick Miksa (Bonyhád), Reich Jenő, Dr. Fürst Aladár 3—3, Blum Bernát, Klein Jehuda, Friedmann, Barna Samu, Weisz Dezső, Reikovits, Schnürmacher J., Klein Ármin fiai, Blumenthal R. 2—2, Singer, Heiden, Groszberg Salomon, Schiff J., Goldstein Ignác, Groszberg Ervin, Dr. Fürst junior, Blum Jenő, Wertheimer Artur 1—1, Schwartz 0.50. *Összesen:* P 132.50.

Nagyfuvaros u. 3/b. imaház: Salgó József 17.90, Goldschmid Salomon 7, Eisner Hermann 5.80, Schlesinger Hermann 5.68, Klein Jenő 5, Engländer Jenő 4.50, Mendelovits Adolf, Felsenburg N. 3—3, Nizsel Lipót 2.60, Felsenburg Henrik 2.50, Weinstock J. 2.10, Schlesinger Vilmos, Glück Dávid, Herzog Lajos, Rotenberg A, Dr. Ivanovsky Arthur, Singer J., Schmelzer Mór 2—2, Jungreis Gyula 1.18, Roth B. fia 1.10, Schlesinger H. rabbi, Klein Imre, Klein Elemér Stern Vilmos, Reisinger, Fuchs Ignác 1—1, Rosenbaum 0.70, Kálmán Á., Back Adolf, Breuer Lipót, Rosenfeld Bernát 0.50—0.50. *Összesen:* P. 84.06

Orthodox Kórház: Fejér Lajos, Binetter Jenő, Szőnyi Sándor 10—10, Schwon S., Scheer Sámuel 5—5, Horovitz Jonatán rabbi, Klein Ignác, Binetter József, Goldsand Lázár, Rosenberg József 3—3, Lusztig Lajos, Vámos Bernát, Löffler Izidor, Stein Lajos, Fejér István 2—2, Mayer Henrik, Katzenstein Abraham, Neumann Nándor, Leicht Mór, Káldor Imre, Goldstein N., Groszberg Ernő 1—1. *Összesen:* P 72.—

Pasarétkörnyéki imaház: P. 7.—
Luther u. 4. sz. templ. (pótlás): Weinberger Nándor 3 P.

Luther u. 4. sz. a. templom: Fischer Vilmos rabbi, Goldner Jenő, Grünstein Vilmos, Grünstein Márton, Izsák László, Rosenthal Márkus, Noth Abraham Kornhauser József, Márkus Sándor, Wollner Lipót, Weisz Béla, Freund N., Karman Andor, Seiner Emilné, Somogyi Zoltán 5—5, Grünwald Manó 3, Immerglück Jónás, Friedmann Abraham, Goldstein főkantor, Wahrhaftig Vilmos, Klein Benjámin 2—2, Gelber Náftáli, Fischer Sándor, Kohn Mayer, Wirth N. 1—1, Friedmann Dávid 0.50. *Összesen:* P 92.50

Óbudai Freudiger J Lipót minjon: Óbudai Freudiger J. Lipót 18, óbudai Freudiger Dénes, Goldner Jeremiás 10—10, Salamonovits Manó 5, Braun Andor, Saphir Arthur, Löwinger Lajos 3—3, Moskovits Lajos 2, Stern I., óbudai Freudiger Frigyes 1—1. *Összesen:* P. 56.—

Vörösmarty-u. 55. sz. a. templom: Günsberger Ignác rabbi 2, Vámos 5, Reismann Károly 3, Káldor, Stern Hugó, Dr. Farkas Miklós, Dr. Farkas S., Ehrenthal Gyula, Ehrenthal Gyula testvére, Ehrenfeld S., Boros I. 1—1, Prosnitz Mór, Singer, Fischer József, Rosenwasser, Selezser, Gans Salomon 0.50—0.50. *Összesen:* P 2.—

Holló u. 1. sz. a. imaház: König Sándor 3, Gránát Samu, Spira Samu 2—2, Schlesinger Izidor rabbi, Spindler Mayer, König Gábor, Rubin Pinkász, Godinger József, Katz Fischl, Friedmann Márkus 1—1, Fränkel Izidor, Kain Ignác, Liebermann Jakab, Schönfeld Bernát, Nussbaum Hermann, Dickstein Salomon, Auspitz Miksa, Braun József, Winter Samu, Lauber S., Lázár Jakab, Lauschner Lázár, Schlüsselfeld Lázár, Weinstock Jakab, Fisch Salomon 0.50—0.50. *Összesen:* P 21.50

Magdolna u. 15. sz. imaház: Klein Boldizsár 10, Klein Arthur, Roth Dániel, Szenes Izsó 5—5, Klein Vilmos, Lichtmann Mór, Ungár Jakab 3—3, Lichtmann Sándor, Dr. Rádai (Roth) Pál, Katz Dezső, Ungár Bandi 2—2, Klein Jenő, Klein Imre, Mayer Dávid, Lichtmann Károly, Nőé Jenő, Neumann Fe-

IRT, TAKARIT: HAUSEN

VII., Dob-u. 34. (Tel.: 142—475.)
— Tűzharcos —

renc 1—1, Berger Jakab, Berger Mózes, Gottlieb, Hollender Mór, Lang Andor 0.50—0.50. *Összesen:* P. 50.50

Postatakarékpénztár útján befolyt: Dr. Benedikt Dezső 5 P.

Thököly-út 83. sz. a. templom: Szilágyi Pál, Hirschfeld E. 5—5, Michower Ignác, Dr. Áronfy Áron, Rothbach Henrik 3—3, Guttmann Sámuel rabbi, Weisz Mihály 2—2, Davidovits Mór, Engl Sándor, Havas Vilmos, Hirn Henrik, Löwy Albert, Róna I., Weisz Márton, Kandel M., Dr. Klein Izsó, Guttmann Jenő 1—1, Stern Salomon 0.50. *Összesen:* P 33.50.

Margit körút 7. sz. templom: Tauber Vilmos, Schwartz Jenő 5—5, Polatschek Jenő, Korányi Miklós 3—3, Goldberger László, Ács Mihály, Simsovits Lajos 2—2, Schwartz Nándor, Weisz Ferenc, Weisz Jakab, Friedmann Frigyes, Goldberger Frigyes, Grünbaum N., Grosz Vilmos, Grosz Mór, Leibl N., Weisz Mór, Lefkovits J., Schlesinger G., Guttmann Lajos, Friedmann Dávid, Katz N., Kovács S. 1—1, Fuss N., Goldberger Emil 0.50—0.50. *Összesen:* P 39.—

Magdolna u. 29/31. imaház: Bohrer Albert 2, Glück Hermann, Goldberger Dávid, Fényes Dávid, Rosenbaum, Fisch Nándor, Zwiebel Pál, Weisz József, Hoff Miksa, Klein Béla, Bohrer Izsó, Goldberger Tibor 1—1, Widder Dávid, Rein Jenő, Fülöp N., Goldberger Sándor, Silbermann Simon, Huppert Arthur, Kassierer N., March Manó, Szöbel Béla, Szöbel László, Goldberger Sándor, March Sándor, Klein Imre, Fischer Tibor, Klein Ferenc, Zwiebel József, Glück Mendel, Klein Ferenc, Friedmann Jenő 0.50—0.50, Nagler Artur, Frankfurter Éliás, Guttmann Sándor, Fisch Ferenc 0.18—0.18. *Összesen:* P. 23.22

Izabella u. 36/38. imaház: Braun Izrael rabbi, Büchler Andor, Pollák Jakab, Dr. Kronovitz, Güns Vilmos, Harri, Braun Dezső, Weisz Gyula, Tallenberg, Hornstein 1—1, Inas, Klein, Hirsch, Sipser, Neumann, Krausz, Schischa, Grosz, Ifj. Pollák, Nőé, Jelinek 0.50—0.50. *Összesen:* P. 15.50

Lónyay-u. 15. imaház: P. 30.—

Tar-u. 2. sz. a. imaház: P. 18.40

Pénztár útján: Sauerteig Henrik, Solt Ferenc 5—5. *Összesen:* P 10.—

Blau Miksa minjon (II. kim.): Sichermann H. 5, Sichermann öccse 2, Fodor I. M. 1, Adler Zsigmond, Benedikt Jenő, Schermann H. sógora 0.50—0.50. *Összesen:* P 9.50.

Rombol a gyűlölet

Elbeszélés egy 19. századbeli morvaországi gettóból. 5

A szép vakációs napoknak az ősz beálltával végeszakadt. Ismét megkezdődött a tanítás. A két fiú ez alkalommal egészen más érzésekkel vágott neki az útnak, mint az előző esztendőben.

Az új osztály a tanulók számára éppen olyan varázst jelent, mint a vándoroknak a természeti tájak egymást váltogató képe. A legtöbb tavalyi osztálytárs, megint itt van, mégis néhány hiányzanak, vagy azért, mert elbuktak és az alsóbb osztályban maradtak, vagy pedig, mert végkép elhagyták az iskolát. Helyettük azonban újak jöttek és ezeket a régi nagy kíváncsisággal szemléljük. Különböző kérdések merülnek fel. Hogy hívják az új tanulókat? Hol tanult ezelőtt? Erős, vagy gyenge tanuló? Milyen a modora és a szokásai?

Ezek a kérdések foglalkoztatták András is, akinek főképpen egy új növendék ragadta meg figyelmét. Valami ismeretlen hang azt sugta neki: Ez az, aki rádnézve veszelés lehet... Ez az, aki az elsőség pálmáját legkomolyabban veszelézeteti...

Az idegen valóban csakhamar veszélyes ellenfélnek mutatkozott. András erős konkurenciát kapott személyében. Szelid kedélye azonban nem engedte a harcot elfajulni, vagy tisztességtelenné válni, hanem azon iparkodott, hogy jó barátságba kerüljön az új fiúval és csakhamar András és Cyrill — így hívták a szóbanforgó fiút — jóbarátokká lettek.

András most éppen olyan szelid engedelmisséggel rendelte alá akaratát új barátjának, mint tette ezt ezelőtt Zsigmonddal. Ez a barátság természetesen meglazította az előbbi barátság szálait. Nem szentelhetett már annyi időt Zsigmondnak, mint ezelőtt. Habár még felkereste naponként és tanult is vele, ez már nem volt a régi lelkiismeretes munka, amelynek segítségével Zsigmond tavaly a jó tanulók sorába emelkedett. Sietve elmagyarázta Andris ebben az időszakban a leckét, a többi Zsigmond szorgalmára bízta és azután — sietett Cyrillhez. Zsigmond azonban nem tartozott az önálló természetek közé, ösztökélés nélkül elhagyta magát. Hiszen apja, önmaga előtt mindig azzal mentegőzött, amiért fiát nem küldte jesivára, hogy nincs feje a gemőrehoz.

András nemsokára tapasztalhatta könnyelműségének következményeit. Zsigmond egyre mélyebbre süllyedt mind a tudásban, mind a tanárok kegyében. András ismét eltolta magát, hogy lelkiismeretesebb lesz, ezek az elhatározások azonban csak elhatározások maradtak. Nem foglalkozott többé a régi türelemmel tanítványával s ha ez valamit nem értett meg rögtön, keserű szemrehányásokat tett neki.

Egy napon Zsigmondot elvitte Cyrillhez. Cyrill már akkor kispap volt. Szilárd elhatározása volt a papi pályára lépni és a szemináriumban különböző előnyöket élvezett, amelyek mentesítették a köznapi gondok alól.

Cyrrill görbe szemmel nézte új vendégét. Látszott rajta, hogy nem hajlandó a frigybe harmadiknak befogadni. Hívós udvariassággal kezelte és András iránt is feltűnő hidegséget mutatott. Majdnem szótlán viselkedett és korántsem volt az, aki annak előtte mutatkozott. András megérezte, hogy fölöslegesek itt és ez alkalommal a látogatást rövidre szabta. Mégsem adta fel a reményt, hogy Cyrillt kedvezőbbre hangolja régi pártfogója iránt.

A legközelebbi alkalommal ismét egyedül jött. Cyrill némán fogadta. Láthatólag duzzogott.

— Van valami kifogásod ellenem? — kérdezte András gyanutlanul.

— Hagyjál engem békébe — válaszolt Cyrill elutasítólag — nincs szükségem a társaságra. Nem hoztad ismét magaddal?

— Zsigmondot?
— Igen, azt a zsidó kölyköt!
— De hiszen éppen azért, mert zsidó, nem volna szabad oly keménynek lenned irányában.

— Miért? Ezt nem értem.
— Hát te nem tudod? Hiszen a zsidók elnyomott nép.
— Persze! És joggal azok! Azoknak is kell maradniok!
— Kell? Miért kell?
— Hogyan kérdezhetsz ilyeneket? Vajjon nem a zsidók feszítették keresztre Öt? Nem tudod, hogy attól a perctől kezdve elátkozott néppé lettek? Nem ismered az „örök zsidó” mondáját?

— Nem! — mondta András halkan.
— Amikor urunk, keresztjét cipelve az ő ajtaja elé érkezett és sóhajtvá összerogyott nehéz terhe alatt, ennek a zsidónak nem volt más csillapítója számára csak gúny és szidalom. Ekkor az Ur megátkozta őt és egész nemzetségét, örökre megátkozta és végnélküli bolygásra ítélte, bolygásra, amely sohasem lehet megnyugvás. Ezt nem tudtad?

Ezek a szavak a könnyen megindítható gyermek képzeletére nagy hatással voltak. Csendesesen gondolkodott azon, amit az imént hallott.

Cyrrill azonban folytatta: Kölcsön adhatom neked az erről szóló könyvet, olvashatod és megtudhatod belőle, hogy mért elnyomott nép a zsidó és mért lesz az, ameddig a világ csak fennáll. És még egyre figyelmeztetek téged. Mi hármian nem illünk egymáshoz. Nekem többé ne hozd ide ezt a zsidót és ami téged illet, válassz köztem és közte. Ha többet érek számodra, mint ő, úgy jó. Ha azonban ő kedvesebb neked, akkor menj, nem akarok többé tudni rólad.

— Mit tehet azonban ez a szegény fiú arról, hogy a zsidók sokszáz esztendővel ezelőtt megfeszítették megváltónkat? — kérdezte halkan András.

— Ugy? — felelt Cyrill haragosan. Az a világ sora, hogy a gyermekek bünhődjenek atyáik vétkéért. Az evangélium hirdése szerint ők kiáltották annak idején: a felelősség szálljon a mi fejünkre és gyermekeinkre. Nos legyenek hát átkozottak ezek a gyerekek.

András erre nem tudott válaszolni. Könnyes szemekkel hagyta el Cyrillt és hazasietett kis kamrájába, ahol még jobban kisírta magát.

Kínos helyzetben volt. Az egyik oldalon állottak gyermekkorának szép benyomásai, a másik oldalon azonban az imént hallott szörnyűség küzdött benne. Az egyik oldalon állt *Mayer Braun*, jótékony pártfogója, aki ezelőtt és most is oly sok jót tesz vele, *Taube*, a jó Taube néni, aki oly szeretettel foglalkozott vele, a derék magántanító Braun házában, akinek annyi hálával tartozik és a másik oldalon ott állt az a történet, amelyet Cyrill előadott neki. András sírt. Azonban könnyek segítségével nem lehet a szív labirintusaiban kivezető utat találni. Lelkének egyensúlya elszállt és azt soha semmiféle erő visszahozni nem tudja többé.

Kezdetben a szokás hatalma mutatkozott erősebbnek. Bezüntette a Cyrillel való barátkozást és naponként együtt volt ismét Zsigmonddal. Zsigmond azonban jól látta, András nehéz áldozatot hoz érte. A gyertyagyújtogató fiát többé nem az iránta való szeretet, hanem a jötevői iránt való hála és kötelességérzet vezérelte. Cyrill és András naponként találkoztak az iskolában. Az előbbi azonban fagyosan viselkedett, mintha nem is emlékezne már korábbi barátságukra. Andrásnak nagyon fájt Cyrill elhidegülését látni. Lelke legmélyén azonban igazat adott neki, mert hiszen Cyrill figyelmeztette és a maga módján óvta őt a zsidófiu barátságától, de András nem hajlott az intő szóra, magára kellett tehát vetni mindazt, ami ebből következik.

De nem birta sokáig Cyrill nélkül. Egy délután ismét felkereste.

— Kérlek, légy ismét a régi, szolt András.

(Folyt. köv.)

PARÓKA
különlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondulások, alakítások
Olcsó árak
ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII. CSÁNYI UCCA 12
(Királyucca sarok)
Telefon: 1-310-79

Tomché Jesivész- Sabbosz Budapesten IV.

Kahan-Frankl minjon: Kahan-Frankl Samu 18, Dr. Reiner Imre 12, Friedmann József, Werblowsky Max, Klein Armin, Hirtenfeld Mihály és Gerő 10—10, Groszberg Jenő 6, Kohn Rudolf, Groszmann Benő, Leitner G. (Nagyvárad), Kahan-Frankl Mózes és Kálmán 5—5, Brick Miksa (Bonyhád), Reich Jenő, Dr. Fürst Aladár 3—3, Blum Bernát, Klein Jehuda, Friedmann, Barna Samu, Weisz Dezső, Reikovits, Schnürmacher J., Klein Armin fiai, Blumenthal R. 2—2, Singer, Heiden, Groszberg Salamon, Schiff J., Goldstein Ignác, Groszberg Ervin, Dr. Fürst junior, Blum Jenő, Wertheimer Artur 1—1, Schwartz 0.50. *Összesen: P 132.50.*

Nagyfuváros u. 3/b. imaház: Salgó József 17.90, Goldschmid Salamon 7, Eisner Hermann 5.80, Schlesinger Hermann 5.68, Klein Jenő 5, Engländer Jenő 4.50, Mendelovits Adolf, Felsenburg N. 3—3, Niszel Lipót 2.60, Felsenburg Henrik 2.50, Weinstock J. 2.10, Schlesinger Vilmos, Glück Dávid, Herzog Lajos, Rotenberg A, Dr. Ivanovsky Arthur, Singer J., Schmelzer Mór 2—2, Jungreis Gyula 1.18, Roth B. fia 1.10, Schlesinger H. rabbi, Klein Imre, Klein Elemér Stern Vilmos, Reisinger, Fuchs Ignác 1—1, Rosenbaum 0.70, Kálmán Á., Back Adolf, Breuer Lipót, Rosenfeld Bernát 0.50—0.50. *Összesen: P 84.06*

Orthodox Kórház: Fejér Lajos, Binetter Jenő, Szőnyi Sándor 10—10, Schwon S., Scheer Sámuel 5—5, Horovitz Jonatán rabbi, Klein Ignác, Binetter József, Goldsand Lázár, Rosenberg József 3—3, Lusztig Lajos, Vámos Bernát, Löffler Izidor, Stein Lajos, Fejér István 2—2, Mayer Henrik, Katzenstein Ábrahám, Neumann Nándor, Leicht Mór, Káldor Imre, Goldstein N., Groszberg Ernő 1—1. *Összesen: P 72.—*

Pasarétkörnyéki imaház: P. 7.—
Luther u. 4. sz. templ. (pótlás): Weinberger Nándor 3 P.

Luther u. 4. sz. a. templom: Fischer Vilmos rabbi, Goldner Jenő, Grünstein Vilmos, Grünstein Márton, Izsák László, Rosenthal Márkus, Noth Ábrahám Kornhauser József, Márkus Sándor, Wollner Lipót, Weisz Béla, Freund N., Karman Andor, Seiner Emilné, Somogyi Zoltán 5—5, Grünwald Manó 3, Immerglück Jónás, Friedmann Ábrahám, Goldstein főkantór, Wahrhaftig Vilmos, Klein Benjámin 2—2, Gelber Náftáli, Fischer Sándor, Kohn Mayer, Wirth N. 1—1, Friedmann Dávid 0.50. *Összesen: P 92.50*

Óbudai Freudiger J Lipót minjon: Óbudai Freudiger J. Lipót 18, óbudai Freudiger Dénes, Goldner Jeremiás 10—10, Salamonovits Manó 5, Braun Andor, Saphir Arthur, Löwinger Lajos 3—3, Moskovits Lajos 2, Stern I., óbudai Freudiger Frigyes 1—1. *Összesen P. 56.—*

Vörösmartyu-u. 55. sz. a. templom: Günsberger Ignác rabbi 2, Vámos 5, Reismann Károly 3, Káldor, Stern Hugó, Dr. Farkas Miklós, Dr. Farkas S., Ehrenthal Gyula, Ehrenthal Gyula testvére, Ehrenfeld S., Boros I. 1—1, Prosnitz Mór, Singer, Fischer József, Rosenwasser, Selzer, Gans Salamon 0.50—0.50. *Összesen: P 2.—*

Holló u. 1. sz. a. imaház: König Sándor 3, Gránát Samu, Spira Samu 2—2, Schlesinger Izidor rabbi, Spindler Mayer, König Gábor, Rubin Pinkász, Godinger József, Katz Fischl, Friedmann Márkus 1—1, Fränkel Izidor, Kain Ignác, Liebermann Jakab, Schönfeld Bernát, Nussbaum Hermann, Dickstein Salamon, Auspitz Miksa, Braun József, Winter Samu, Lauber S., Lázár Jakab, Lauscher Lázár, Schlüsselfeld Lázár, Weinstock Jakab, Fisch Salamon 0.50—0.50. *Összesen: P 21.50*

Magdolna u. 15. sz. imaház: Klein Boldizsár 10, Klein Arthur, Roth Dániel, Szenes Izsó 5—5, Klein Vilmos, Lichtmann Mór, Ungár Jakab 3—3, Lichtmann Sándor, Dr. Rádai (Roth) Pál, Katz Dezső, Ungár Bandi 2—2, Klein Jenő, Klein Imre, Mayer Dávid, Lichtmann Károly, Nőé Jenő, Neumann Fe-

IRT, TAKARIT: HAUSEN

VII., Dob-u. 34. (Tel.: 142—475.)
— Tűzharcos —

renc 1—1, Berger Jakab, Berger Mózes, Gottlieb, Hollender Mór, Lang Andor 0.50—0.50. *Összesen: P. 50.50*

Postatakarékpénztár utján befolyt: Dr. Benedikt Dezső 5 P.

Thököly-út 83. sz. a. templom: Szilágyi Pál, Hirschfeld E. 5—5, Michower Ignác, Dr. Áronfy Áron, Rothbach Henrik 3—3, Guttmann Sámuel rabbi, Weisz Mihály 2—2, Davidovits Mór, Engl Sándor, Havas Vilmos, Hirn Henrik, Löwy Albert, Róna I., Weisz Márton, Kandel M., Dr. Klein Izsó, Guttmann Jenő 1—1, Stern Salamon 0.50. *Összesen: P 33.50.*

Margit körút 7. sz. templom: Tauber Vilmos, Schwartz Jenő 5—5, Polatschek Jenő, Korányi Miklós 3—3, Goldberger László, Ács Mihály, Simsovits Lajos 2—2, Schwartz Nándor, Weisz Ferenc, Weisz Jakab, Friedmann Frigyes, Goldberger Frigyes, Grünbaum N., Grosz Vilmos, Grosz Mór, Leibl N., Weisz Mór, Lefkovits J., Schlesinger G., Guttmann Lajos, Friedmann Dávid, Katz N., Kovács S. 1—1, Fuss N., Goldberger Emil 0.50—0.50. *Összesen: P 39.—*

Magdolna u 29/31. imaház: Bohrer Albert 2, Glück Hermann, Goldberger Dávid, Fényes Dávid, Rosenbaum, Fisch Nándor, Zwiebel Pál, Weisz József, Hoff Miksa, Klein Béla, Bohrer Izsó, Goldberger Tibor 1—1, Widder Dávid, Rein Jenő, Fülöp N., Goldberger Sándor, Silbermann Simon, Huppert Arthur, Kassierer N., March Manó, Szóbel Béla, Szóbel László, Goldberger Sándor, March Sándor, Klein Imre, Fischer Tibor, Klein Ferenc, Zwiebel József, Glück Mendel, Klein Ferenc, Friedmann Jenő 0.50—0.50, Nagler Artur, Frankfurter Éliás, Guttmann Sándor, Fisch Ferenc 0.18—0.18. *Összesen: P. 23.22*

Izabella u. 36/38. imaház: Braun Izrael rabbi, Büchler Andor, Pollák Jakab, Dr. Kronovitz, Güns Vilmos, Harri, Braun Dezső, Weisz Gyula, Tallenberg, Hornstein 1—1, Inas, Klein, Hirsch, Sipser, Neumann, Krausz, Schischa, Grosz, Ifj. Pollák, Nőé, Jelinek 0.50—0.50. *Összesen P. 15.50*

Lónyay-u. 15. imaház: P. 30.—
Tar-u. 2. sz. a. imaház: P. 18.40

Pénztár utján: Sauerstein Henrik, Solt Ferenc 5—5. *Összesen: P 10.—*

Blau Miksa minjon (II. kim.): Schermann H. 5, Schermann öccse 2, Fodor I. M. 1, Adler Zsigmond, Benedikt Jenő, Schermann H. sógora 0.50—0.50. *Összesen: P 9.50.*

Rombol a gyűlölet

Elbeszélés egy 19. századbeli morvaországi gettóból. 5

A szép vakációs napoknak az ősz beálltával végeszakadt. Ismét megkezdődött a tanítás. A két fiú ez alkalommal egészen más érzésekkel vágott neki az útnak, mint az előző esztendőben.

Az új osztály a tanulók számára éppen olyan varázst jelent, mint a vándoroknak a természeti tájak egymást váltogató képe. A legtöbb tavalyi osztálytárs, megint itt van, mégis néhány hiányzanak, vagy azért, mert elbuktak és az alsóbb osztályban maradtak, vagy pedig, mert végkép elhagyták az iskolát. Helyettük azonban újak jöttek és ezeket a régi nagy kíváncsisággal szemlélük. Különböző kérdések merülnek fel. Hogy hívják az új tanulókat? Hol tanult ezelőtt? Erős, vagy gyenge tanuló? Milyen a modora és a szokásai?

Ezek a kérdések foglalkoztatták Andrást is, akinek főképpen egy új növendék ragadta meg figyelmét. Valami ismeretlen hang azt sugta neki: Ez az, aki rádnézve vesélyes lehet... Ez az, aki az elsőség pálmáját legkomolyabban vesélyezteti...

Az idegen valóban csakhamar veszélyes ellenfélnek mutatkozott. András erős konkurenciát kapott szeméjében. Szelid kedélye azonban nem engedte a harcot elfajulni, vagy tisztességtelenné válni, hanem azon iparkodott, hogy jó barátságba kerüljön az új fiúval és csakhamar András és Cyrill — így hívták a szóbanforgó fiút — jóbarátokká lettek.

András most éppen olyan szelid engedelmességgel rendelte alá akaratát új barátjának, mint tette ezt ezelőtt Zsigmonddal. Ez a barátság természetesen meglazította az előbbi barátság szálait. Nem szentelhetett már annyi időt Zsigmondnak, mint ezelőtt. Habár még felkereste naponként és tanult is vele, ez már nem volt a régi lelkiismeretes munka, amelynek segítségével Zsigmond tavaly a jó tanulók sorába emelkedett. Sietve elmagyarázta Andris ebben az időszakban a leckét, a többi Zsigmond szorgalmára bízta és azután — sietett Cyrillhez. Zsigmond azonban nem tartozott az önálló természetek közé, ösztökélés nélkül elhagyta magát. Hiszen apja, önmaga előtt mindig azzal mentegőzött, amiért fiát nem küldte jesivára, hogy nincs feje a gemőrehoz.

András nemsokára tapasztalhatta könnyelműségének következményeit. Zsigmond egyre mélyebbre süllyedt mind a tudásban, mind a tanárok kegyében. András ismét eltolta magát, hogy lelkiismeretesebb lesz, ezek az elhatározások azonban csak elhatározások maradtak. Nem foglalkozott többé a régi türelemmel tanítványával s ha ez valamit nem értett meg rögtön, keserű szemrehányásokat tett neki.

Egy napon Zsigmondot elvitte Cyrillhez. Cyrill már akkor kispap volt. Szilárd elhatározása volt a papi pályára lépni és a szemináriumban különböző előnyöket élvezett, amelyek mentesítették a köznapok gondok alól.

Cyrrill görbe szemmel nézte új vendégét. Látszott rajta, hogy nem hajlandó a frigybe harmadiknak befogadni. Hűvös udvariassággal kezelte és András iránt is feltűnő hidegséget mutatott. Majdnem szótlánul viselkedett és korántsem volt az, aki annak előtte mutatkozott. András megérezte, hogy fölöslegesek itt és ez alkalommal a látogatást rövidre szabta. Mégsem adta fel a reményt, hogy Cyrillt kedvezőbbre hangolja régi pártfogója iránt.

A legközelebbi alkalommal ismét egyedül jött. Cyrill némán fogadta. Láthatólag duzzogott.

— Van valami kifogásod ellenem? — kérdezte András gyanútlanul.

— Hagyjál engem békebe — válaszolt Cyrill elutasítólag — nincs szükségem a társaságodra. Nem hoztad ismét magaddal?

— Zsigmondot?
— Igen, azt a zsidó kölyköt!
— De hiszen éppen azért, mert zsidó, nem volna szabad oly keménynek lenned irányában.

— Miért? Ezt nem értem.
— Hát te nem tudod? Hiszen a zsidók elnyomott nép.
— Persze! És joggal azok! Azoknak is kell maradniok!
— *Kell? Miért kell?*
— Hogyan kérdezhetsz ilyeneket? Vajjon nem a zsidók feszítették keresztre Öt? Nem tudod, hogy attól a perctől kezdve elátkozott néppé lettek? Nem ismered az „örök zsidó” mondáját?

— Nem! — mondta András halkan.
— Amikor urunk, keresztjét cipelve az ő ajtaja elé érkezett és sóhajtván összerogyott nehéz terhe alatt, ennek a zsidónak nem volt más csillapítója számára csak gúny és szidalom. Ekkor az Ur megátkozta őt és egész nemzetségét, örökre megátkozta és végnélküli bolygásra ítélte, bolygásra, amely sohasem lelheti megnyugvását. Ezt nem tudtad?

Ezek a szavak a könnyen megindítható gyermek képzeletére nagy hatással voltak. Csendesesen gondolkodott azon, amit az imént hallott.

Cyrrill azonban folytatta: Kölcsön adhatom neked az erről szóló könyvet, olvashatod és megtudhatod belőle, hogy mért elnyomott nép a zsidó és mért lesz az, ameddig a világ csak fennáll. És még egyre figyelmeztetek téged. Mi hármian nem illünk egymáshoz. Nekem többé ne hozd ide ezt a zsidót és ami téged illet, válassz köztem és közte. Ha többet érek számodra, mint ő, úgy jó. Ha azonban ő kedvezőbb neked, akkor menj, nem akarok többé tudni rólad.

— *Mit tehet azonban ez a szegény fiú arról, hogy a zsidók sokszáz esztendővel ezelőtt megfeszítették megváltónkat?* — kérdezte halkan András.

— *Ugy?* — felelt Cyrill haragosan. Az a világ sora, hogy a gyermekek bünhődjenek atyáik vétkeért. Az evangélium hirdása szerint ők kiáltották annak idején: a felelősség szálljon a mi fejünkre és gyermekeinkre. Nos legyenek hát átkozottak ezek a gyerekek.

András erre nem tudott válaszolni. Könnyes szemekkel hagyta el Cyrillt és hazasietett kis kamrájába, ahol még jobban kisírta magát.

Kínos helyzetben volt. Az egyik oldalon állottak gyermekkorának szép benyomásai, a másik oldalon azonban az imént hallott szörnyűség küzdött benne. Az egyik oldalon állt *Mayer Braun*, jótékony pártfogója, aki ezelőtt és most is oly sok jót tesz vele, *Taube*, a jó Taube néni, aki oly szeretettel foglalkozott vele, a derék magántanító Braun házában, akinek annyi hálával tartozik és a másik oldalon ott állt az a történet, amelyet Cyrill előadott neki. András sírt. Azonban könnyek segítségével nem lehet a szív labirintusaiban kivezető utat találni. Lelkének egyensulya elszállt és azt soha semmiféle erő visszahozni nem tudja többé.

Kezdetben a szokás hatalma mutatkozott erősebbnek. Bezüntette a Cyrillel való barátkozást és naponként együtt volt ismét Zsigmonddal. Zsigmond azonban jól látta, András nehéz áldozatot hozt érte. A gyertyagyújtogató fiát többé nem az iránta való szeretet, hanem a jötevi iránt való hála és kötelességérzet vezérelte. Cyrill és András naponként találkoztak az iskolában. Az előbbi azonban fagyosan viselkedett, mintha nem is emlékezne már korábbi barátságukra. Andrásnak nagyon fájt Cyrill elhidegülését látni. Lelke legmélyén azonban igazat adott neki, mert hiszen Cyrill figyelmeztette és a maga módján óvta őt a zsidófiu barátságától, de András nem hajlott az intő szóra, magára kellett tehát vetni mindazt, ami ebből következik.

De nem bírta sokáig Cyrill nélkül. Egy délután ismét felkereste.

— *Kérlek, légy ismét a régi, szólj András.* (Folyt. köv.)

PARÓKA
különlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondolálások, alakítások
Olcsó árak
ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII. CSÁNYI UCCA 12
(Királyucca sarok)
Telefon: 1-310-79

HIREK NAPTAR

Sabbosz Pinchosz, Tamúz 24. I. Perek.

— Rajs-chajdes bencsolás —

Gyertyagyújtás (Bpest) : 7.15
שנה kimenetele „ : 8.20

Péntek: Rajs-chajdes Ov. (Tejes napok)

סוף זמן קריאה שמע (Bpest) : 7.—

Sabbosz Matajsz-Maszé, Ov 2. II. Perek.
Gyertyagy. (Bp.) 7.05, szomb. kim. 8.10.

Tisztelettel felkérjük mélyen tisztelt olvasóinkat, sziveskedjenek az esedékes előfizetési díjat azonnal beküldeni, hogy a lap szétküldésében ne álljon be fennakadás.

— Az állampolgárság igazolásához. Steiner Jakab hittestvérünk (Kapuvár) a következőkre hívja fel olvasóink figyelmét: Mivel az 1875—80-as évek adófizetési bizonylatainak beszerzése a községi eljárásságoknál, illetőleg az adóhivataloknál szinte leküzdhetetlen akadályokba ütközik, miután csak 30 évig kötelesek az adófőkönnyeket a hivatalok megőrizni, a szükséges adófizetési adatok az illetékes kereskedelmi és iparkamaráknál akadály nélkül beszerezhetők.

— A váci emléknap. Vasárnap július 24-én lesz R. Jesájo Silberstein z.c.l. váci gaon, a „Maaszáj Lamelech” nagynevű szerzőjének nyolcadik Jahrzeitja. Az évforduló alkalmát minden évben kegyelettel felhasználják a gaon tisztelői és tanítványai, hogy a szent sírt fekeressék és ott forró fohászaikat kiöntsák. Az idén az általános zsidó helyzetre bizonyára még több hivatást fog oda vonzani, hogy a Megdicsoült caddik a zsidóság szószólója legyen a menyei trónus előtt ezekben a nehéz időkben. — Vasárnap délután 2/5 órakor a régi tanítványok „Nachlasz Jesájóhü” egyesülete sas-szűjmöt rendez, megszokott felemelő szüdsz miczvo keretében és egyben újból kiosztják az egyes traktátusokat a jövő évi Jahrzeitig való áttanulmányozására.

— Adomány. Jótékony célra vettünk özv. Weisz Mórné urhölgytől (Kecske-mét) 4 P.-t, melyet rendeltetési helyére juttattunk.

Nyilvános jogu izr. polgári iskolával és Talmud-Tórával kapcsolatos orth. fiuinternátusba Vácon

megkezdődtek az előjegyzések a köv. tanévre. Prospektust küld:

HERSCH IZR. INTERNÁTUS, VÁC.

Orthodox Izraelita Leányinternátus, Vácon

elemi, polgári és kereskedelmi tanulók részére. Modern épületben a legkényesebb igényeket kielégítő higiénikus berendezéssel. Bőséges ellátás. Családi és vallásnevelés. Egészségügyi és tanulmányi gondos ellenőrzés. Komoly felügyelet. Német társalgás. — Prospektus. HIRSCHFELD LEÁNYINTERNÁTUS, VÁC.

Viktória Sajt ÖLBŐ

Lerakat: VII., Nyár-u. 34.

Iskolás gyermekek orth. internátusa. Vallásnevelés, korrepetálás, német társalgás. Az összes iskolák közelében. Kitérő referenciák. Virág Gyuláné, Budapest, VI., Ó-uca 42.

rek komolyan vennék azt, hogy az imák felét elmondják, akkor eljöhethének a templomba, de mivelhogy ők az elmondandó imák felére is csak javára eredményesen, önzetlenül tevékenykedni. Utána fia Vilmos a család nevében bucsúztatta, kiemelve, hogy a megdicsoült mindenkori kívánsága az volt, hogy gyermekei a Tóra és a tradíció szellemében nevelkedjenek. Zuhogó esőben sokan kísérték ki utolsó útjára, ahol a hitközség nevében Apfel Henrik búcsúztatta. Áldás emlékére. — הנציבים

— Az ujhelyi Jahrzeit. A sátorajaujhelyi Chevra közli: „Chevránk temetőjében örök pihenőhelyet talált b. e. Teitelbaum Mózes nagynevű rabbink sírjához halálának évfordulóján Tamúz hó 28-án (július 27-én) hittestvéreink tömegesen szoktak elzarándokolni. A hatóságoktól megnyugtatót és teljes garanciát kaptunk atekintetben, hogy a zarándokok áhitatát és nyugalmaát semmilyen körülmény nem fogja megzavarni.”

— Egy bócher belefűlladt a Vágba. Spira Chajim Sölem 20 éves bócher Munkácsról a folyó szemeszterben a vág-sellyei jesiván tanult. Három héttel ezelőtt pénteken fürödni ment a Vágba, ahol a hirtelenül keletkezett sebes hullámokban elmerült és már nem lehetett kimenteni. Az ily tragikusan elhunyt bócher a néhai nagynevű R. Jakajv Spira tarcali főrabbi dédunokája volt. Atyja R. Jozsef Léb Spira a munkácsi hitközség érdemes tagja; a mélyen sujtott szülők iránt általános részvét nyilvánult meg.

— A nyirbátóri Talmudtóra egyesület most tartotta évi közgyűlését. Teitelbaum elnöknek működéséért jegyzőkönyvileg köszönetet szavaztak. Az újonnan megválasztott tisztikar: Teitelbaum Antal elnök, Schönfeld Henrik alelnök, Heller Ignác pénztárnok, Hercz Izidor gondnok, Jakobovits Hermann ellenőr. Képviselőtestület: Lefkovits Jenő, Bleier Izráel, Korn Jakab, Reich Mór, Fried Sámuel, Roth Menyhért.

A karcsúság titka

EHRENTÁLNÉ (Geczovits Renée)

fűzőszalon, Dohány-u. 39.

Telefon: 140—264.

ZUGLIGETBEN

gyönyörű parkos villában néhány fiút nyaralásra elfogadok.

Nyaralóknak

orth. kóser ebédkosztot adok. ECKSTEIN WOLF hitoktató, I. Csermely-út 4/6.

— A csehszlovák zsidóság egységes országos szövetsége(?) Ezen terv felett tanácskoztak a csehszlovákiai zsidó testületek Prágában és ezzel kapcsolatban a cseh. és morvaországi hitközségek tanácsa leiratot intézett a pozsonyi orth. irodához. Az Irod. a. n. ap. megtartott ülésén behatóan foglalkozott a kérdéssel; ugyancsak megvitatták a kérdést az ujhelyi orth. iroda multheti ülésében, ahol a tervet elvetették.

— Haláleset. Sulyos csapás érte Pászton Grünfeld Miksa nagykereskedőt, az ottani hitközség oszlopos tagját A minden zsidónői erényben kiváló hitvese elhunyt. A megdicsoült vidékzserte ismert volt jószívűségéről, nemes jelleméről, puritán vallásosságáról. Óriási részvéttel végbement temetésén a család nevében Schüek Antal szikszói és Jungreis A. sajkazinczi rabbik búcsúztatták. A fájdalomtól megtört férj, szeretett gyermekei és kiterjedt rokonság gyászolja. — הנציבים

Legalkalmasabb barmicézvo- és nászajándék

יצא לאור מעובד הרב ר' דוד צבי קאטצבורג זצ"ל (בעל חל הלפיות) ספרו רן הדין, החולל מחקים עמוקים על הידועה והבחירה ודרשות וספר לרננים מנידים ודרשנים וכולל לקח טוב עבור כל איש ישראל אשר יש לו ידיעה כל שהוא בלשון הקדש. מחירו 2 סענטי.

להשיג אצל בנו של המחבר המרשים Katsburg Salomon, Bpest, Kazincz-u. 34.

Templommal szemben. (Ugyanott mindennemű nyomtatványok készülnek. Specialista héber könyvekben.) Csekkszám: 7127.

ברכת מו"ט בנפלים להמאר הגדול כשמש בצהרים היה כבוד אהובינו חברינו וידינו ה' החתן החייב בכל חרי תורה אורנו וראש מהורה מבחר הנכרים, סיני ועוקר הרים, השלם בכל מעלה, אין די באר ואין די עולה, מיה ישוע כיין ניי בן כיק אדמו"ר הגהצ שלישיא אנד ורימ דקעי פה סערההעלי, לרגלי אירושני עבני ברת דגהצ מוה"ר חיים יודא דייטש זצ"ל דומיץ דקיק מאקעווע, ולרגלי הושם עשרת משרת הדיינות דשם על ראשו זיונו יעלה יפה ומדי ישא ברכה, יהי ד' עמו ויעמוד לנס בקרב עמו כעתידת לב ונפש מוקירו ואהובו הנאמנים בשם הנהלת ישיבה הרמה דפה קיק סערההעלי: משה ואחיו יעקב הכהן מיללעוועקב סניג מויבער נם אנו בין המברכים מעומק הלב: גרשון ומשה שמעון מפרעשבורג.

ברכת מו"ט חמה ונלבבה, לאהוב נפשי חברי היב החתן חיים, צורכא מרבנן, כארו כלבנון, עינו כיונים על אפיקו השים והסוקים, איש המדות בתרג בחסידות, כליל המעלות, אוצר התהלות מיה ישוע כיין ניי בן כיק אדמו"ר הגהצ שלישיא אברקעי סדיה, לרגלי בואו בכרית אירוסין עם בת הרדיג היצ דומיץ דקיק מאקעווע ז"ל, ועל הרמת קרנו להות למורה צדק שם, יהי ררכו צלחה, ובאושר רב מבורכה כעתידת מוקירו ואהובו הנאמנים: אהרן סג"ל מויבער, מפרעשבורג

— A szentföldi eszrogok. Welcz Izráel rabbi (Bpest, Kertész-u. 27), a „Tel Tal-pijajs” halachikus folyóiratának most megjelent Ov havi számában lándzsát tör a szentföldi eszrogok mellett és hosszabb tanulmányban fejtegeti a kérdést az idej s'mitoh-év szempontjából, amire a bevásárlásnál mindenesetre figyelemmel kell lenni. A tanulságos fejtegetés végén közli Kahan-Frankl Samu országos elnök és szentföldi nőzi hozzá intézett levelét, melyben arra utal, hogy a megdicsoült R. Avrohom Frankl z. c. l. állandóan Erecz-jiszroel-eszrogot használt az eszrog-bencsoláshoz; bárha egyéb szebb eszrog felett is rendelkezett, melyet a lengtelekhez és hakófkhoz használt.

— Követésre méltó! Egy vidéki orth. uriaszony felhozta anyagiakban szegény rokonát kórházi kezelésre a fővárosba. Korein Dezsó ügybuzgó közbenjárása 50%-os kedvezményt biztosított a betegnek. Hiányzott azonban még a másik 50%, mire akadt egy önzetlen, lelkes, magát megnevezni nem akaró hitsorsos, aki egymaga kifizette a még szükséges 180 pengőt. Ideiktatjuk az esetet, hadd szolgáljon buzgalmul tehetségesebb hittestvéreinknek, hogy különösen a mai nehéz időkben segítsék anyagilag az arra rászorulókat még akkor is, ha arról nem szerez tudomást a nyilvánosság. Egyben készséggel tolmácsoljuk a vidéki uriaszony háláját Korein Dezsónek, valamint az anonim adakozónak. „Hakódajs börüch hü j'sallém sz'enórom”.

— Haláleset. Pozsonyban elhunyt 52 éves korában Hecht József, a zsidókórház népszerű gondnoka. — הנציבים

— Gyöngyösről jelentik: „Chükkasz szombatján főrabbinak látogatására városunkban időzött fia Jungreis Nándor tokaji főrabbi, ki a hitközség felkérésére nagyszabású halachikus-agadikus drósót

tartott. Az időszerű, elokvens prédikáció magával ragadta az egész túlsufolt templom közönségét.”

— A nagyvárad orth. hitközség elhatározta, hogy 2 1/2 millió lei (cca 70.000 P.) költséggel új mkvót épít.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P.azonfelül soronkint 1 P)

Schönfeld Szerén Vác, Herczog Géza Nagybozsöny jegyesek.

Walter Rózsikát Nyíregyháza-Bp., eljegyezte Schlesinger Ernő, Budapest.

Hickind Helénke Bohdán (Tiszabogdány), Rubin Sándor Somotor jegyesek.

Rosenthal Ella Miskolc és Schönfeld Henrik Szerencs-Miskolc, jul. 10-én házasságot kötöttek.

Bodanzky Sárikat Pápa eljegyezte Ausch Mihály Paks. (A paksi Tif. Bach. szivélyes mazeltovot kíván.)

Penner Annuskát, Penner Mózes fake-reskedő leányát Demecserből, eljegyezte Greif Béla Bököny.

Kohn Izidornak Mezőcsát, Braun Margitkával Debrecen való eljegyzéséről, sziv. gratulál a mezőcsáti Tif. Bach.

Köszönetnyilvánítás

A Budapesti Orth. Zsidó Nőegylet ezúton hálásan köszöni Kornfein Ábrahám úrnak és nejének, Sári leányuknak Guttmann László úrral való egybekelése alkalmával sürgöny-megváltásokból hozzájuttatott 70 pengőt.

Menyasszonyi ajándékok, óra és ékszerárak legmegfizethetőbb vétel és eladási forrása GESTETTNER IMRE, Újpest, Hajnal-u. 11. Budapesti telefon 495-119. Ékszertőzsdetág.

ELADÓ BRILLIÁNS ékszerekért nagy árat fizetek. Mindennemű ékszer, óra jutányosan beszerezhető: Streicher Béla, Teréz körút 31. Telefon: 310-879. Szombaton zárva.

„BARBIEN” késnélküli borotválópor
minőségben utólréhetetlen
BARBIEN VEGYIPARI VÁLLALAT, Budapest, Király-u. 30. Tel.: 119-564.

Eredeti angol szövetségkülönlegességek **Kazár Nándor**
posztókereskedőnél V., Deák Ferenc u. 4. — Szombaton zárva

Winkler-Ivria orthodox kóser penzió
Balatonszárszon, megnyílt!
Árak: teljes penzió napi négyszeri étkezéssel, elődínyben 4.50, főidényben 6.— P. (Érdeklődés Weisz Mendel orth. vendéglőjében, Bpest, VII., Wesselényi-u. 18. Telefon: 144—275.)

BECKERT HUGÓ parókakészítő specialista
Speciális kivétel! **VII. DOB-UTCA 27** Speciális kivétel!
Elegáns paróka fejhez, simuló hártaváfony széjjel, csakis valódi prima hullámos hajból készítve.

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjszáma: Minden szó egyszeri beiktatása 16. vanden szedett betűkből 32 fillér. Állástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbelyegeken is.

24 ÉVES fiatalember, volt bócher, fűszer- és rövidáru szakmában jártas, bármely szakmában elhelyezkedne. Jellege: „Hűség”.

SZFÓRIM-t veszek (Sülchon Örűch, Magidusz-szfórim, stb) Blumenthal David, Galgaguta.

CINOS, intelligens leányom részére, kinek biztos megélhetést nyújtó és nagy vevőkörrel rendelkező nyomdaüzeme van, keresek komoly, intelligens, vallásos 28—30 éves nyomdász fiatalembert. Jellege: „Volt bócher előnyren”.

FALUSI vegyeskereskedésembe megbízható leányt keresek. Jellege: „Csanád”.

AZONNALI belépésre felveszek irodaiasszonyt hosszú bizonyítvánnyal. Jellege: „Magyar-német gyorsírás”.

MINDEN tekintetben megfelelő vallásos leány aug. 1-re mindenes főzónának, vallásos családba ajánlkozok. Cím: Freisager Rózi, Bajza-u. 2. IV. 2.

RIO DE JANEIROBAN évek óta tartózkodó szigorúan orth. jó családbeli magyar 32 éves kereskedő, keres feltétlen vallásos 25—28 év körüli csinos leányt némi hozománnyal, előnyös, ha a női szabó, vagy kalapos szakmát gyakorolta. Megkeresések „Szigorúan orth.” jellegre a kiadóba. (20 filléres bélyeg.)

VOLT BÓCHER, ki borkezelésben és juhsajtgyártásban jártas, elhelyezkedne. Brandeis, Bp., Garai-u. 24. II. 25.

SIKERÜLT leányomnak keresek vallásos bócher, aki sajchet és baal tfillo. Ha nem teljesen kitanult sajchet, kitanítom. Sajchet-állásomat átadom neki. Cím: Grosz Herman metsző, Ecseg, Nógrád m.

HUSZONNYOLC éves üvegeség meg-nősülne, vagy benősülne. Jellege: „Szakember”.

MEGBIZHATÓ orth. leány ajánlkozok háztartásba, vagy gyermekek mellé, szigorúan orth. családhoz. Jellege: „Vallásos”.

PÉNZKEZELÉSBE jártas gyors-gépirónó részletes ajánlatát küldje „Megbízható” jellegre a kiadóba.

ÜGYES segédet keresek azonnalra. Ajánlatok eddigi működés és fizetés megjelölésével: Poryesz Albin, férfi és női szövetkereskedése, Csorna.

ÜZEMBE levő kötődémet teljes felszereléssel bárbe, esetleg eladnám. Cím a kiadóban, válaszlapon.

MEGBIZHATÓ özvegy, vidékre orth. háztartásba ellátásért ajánlkozok. Minden munkában segítkezik. Jellege: „Ügyes”.

ZENEILEG képzett kántor ingyen nyaralhat magaslati levegőjű városban. Jellege: „Nüszach”.

JÓMEGJELENÉSÜ fiatal órásságát elhelyezkedne. Ellátás és fizetés meg-egyezés szerint. Weisz Imre, Tarcal.

ÉRETTSÉGIZETT okl. tanítót keresek III. gimnazista fiamhoz szeptemberre. Fülep Mór, Téglás.

TEXTILÜZLETEMBE felveszek önállóan kiszolgáló ügyes, nőtlen segédet. Cipőszakmában jártas előnyben. Szombaton zárva. Reisfeld Elek, Hajduszentoszló.

SAMESZ- ÉS MELAMED állásra nagyobb orth. hitközségben oly vallásos bócher, magyar állampolgár kerestetik aki a volt samesz csinos intell. leányát nőül veszi. Jellege: „Jó parnósze”.

URIHÁZHÓZ német nevelőleányt kerestetik. (Franciául, angolul beszélő előnyben.) Jellege: „Tüchtig und verlässlich”.

NYARALÓ diákokat elfogadok teljes ellátásra és héber tanításra. Grünfeld Ármán, Eger, Szervita tér 22.

FIATAL FÜSZERESSEGÉDET felvennék engro-detail üzletembe. Továbbá keresek jóra való FŐZŐMINDENEST egyszemélyes háztartásomba. Fried Ignác cég, Mezőkövesd.

32 ÉVES csinos intelligens leány férjhezmenne egzisztenciálal bíró, vagy iparral rendelkezőhöz. Hozomány 5000 P. Jellege: „Kézpénz”.

Jeligés hirdetések feladóinak címét diszkrécióban tartjuk.

HAVI 300 biztos jövedelemmel bíró, jesivát járt 28 éves fiatalember elvénne talmidchóchom leányát megfelelő hozománnyal. Jellege: „Tökéletes”.

MEGNŐSÜLNE jómegjelenésű, intelligens talmidchóchom fiatalember. Szépen jövedelmező fakereskedéssel bír. Hozzáilló leányt keres 23 évesig, 15—20.000-el. Diszkréció biztosítva. Jellege: „Vidékre”.

TEHÉNTURÓT, juhsajtot, füstölt sajtot, orth. kóser, minden mennyiségben legmagasabb napiáron veszek utánvétellel franco. Welcz M., Bpest, Nyár-u. 34.

KERESEK szombattartó péksegédet, öszmunkára. Ajánlatok címe: Grausz Simon, Gyömrő.

BÉCSBEN abszolválta Bész Jákob-tanítónó és ovónó állását változtatni kívánja. Jellege: „Beth Jákob”.

ZSIDÓ DIÁKLÁNYT középiskolai valástanár, kinek 17 éves diáklánya van, Városligetre néző, tágas lakásában az 1938/39. tamévre teljes ellátással elfogad. Érdeklődés: Dr. Molnár Ernő, Bpest, Aréna-út 68. (Telefon: 336-621.)

LAKODALMAKAT Debrezenben legszebben, legolcsóbban készít elegánsan berendezett, 100 személyt befogadó éttermében és nyári kerthelyiségében: Klein orth. vendéglős, Piac-u. 66.

MÁTRAFÜREDEN megnyitott az elismert első orth. kóser KLEIN PENSIO Folyóvízes szobák.

BENŐSÜLHET vidékre, jólelkű, szombattartó, toll. és borszakmában jártas férfi. Lehet özvegy is. Jellege: „45-ig”.

UJHUTA klimatikus gyógyhely. (700 m.) Megnyitott a Joli-villában az orth. kóser penzió. Kívánatra prospektus. Printz Lajos, Ujhuta, Joli-villa.

Jeligés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

BENŐSÜLNE vidéki üzletbe szigorúan vallásos fiatalember. „Benősülés”.

ÜDÜLJÖN ZUGLIGETBEN! Arnyas-út 10. (Szarvasnál.) Modern, gyönyörű fekvésű kertes villa. Elsőrendű orth. ellátás tanplóknak is. Tel.: 164-838.

SZÜLŐK FIGYELMÉBE! Küldje gyermekét kíséret nélkül a kitűnő subalpini levegőjű Mátrafüredre az orth. kóser Klein-penzióba ahol külön modern, folyóvízes, fűrdőszobás villában lesznek elhelyezve. Orvosi felügyelet.

Pályázatok

A budapesti Nefelejts-u. 16. sz. templom keres a nagyünnepre egy szfardul imádkozó baal műszoft. Költséget nem térítünk. Elnökség.

A kisvárdai orth. izr. hitközség iskolaszéke közhírré teszi, hogy folyamatban levő nyugdíjazás folytán egy államsegélyes tanítói állás fog megüresedni és ezért ennek betöltésére pályázatot hirdet. Pályázhatnak olyan fiatal nőtlen tanítók, kik hittan, ének és torna tanításban kelő jártassággal bírnak. Okmányokkal kellően felszerelt kérvények az iskolaszék címére küldendők. Pályázati határidő: megjelenéstől 3 hét.

Az abaujszántói orth. izr. hitközség a főünnepre keres jóhanggal bíró énekkarvezetőt. Fizetés megegyezés szerint. Utiköltség csak meghívottnak lesz térítve.

Stern Adolf Weisz Gyula
hitk. titkár hitk. elnök

A biharkeresztesi orth. hitközség kántor-metszői állása családi okok miatt sürgősen átadó. Feltételek iránti értekezés Stern Lázár kántor-metszővel, Biharkeresztes.

A nyirgebelei orth. hitközség a sajesz-paszkenolással egybekötött metszői állásra pályázatot hirdet. Fizetés megegyezés szerint. Költséget csak a megválasztottnak térítünk. Csakis magyar állampolgár jöhet tekintetbe. Az állás csakis a volt metsző kielégítésével nyerhető el.

Izr. Hitközség, Nyirgebe-

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ
Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14.
Telefon: 1-111-85.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekkzámla: 50.791.
Égész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Korein Dezső: Tisóh Beóv 5698.

Abból az országból, ahonnan a békevilágban természetudósok, írók és filozófusok ontották tüneményes gondolataikat, ma az embertelenség és zsidógyűlölet uszító írásai jutnak el hozzánk. E héten Bécsben, a régi kedélyes császárvárosban megnyitották „Az örök zsidó” néven rendezett antiszemita kiállítást, amelyet az elmúlt évben a régi birodalom majdnem valamennyi nagyobb városában bemutattak. Így ferdült el a világ. A megértés, emberszeretet helyébe a fajörület és féktelen zsidógyűlölet lépett, a széthúzás és uszítás csóváit szorva az idegileg már összeroppanás előtt álló társadalom közé. Az u. n. „örök zsidó” kiállítás, hamis statisztikák és adatok tendenciózus beállításában mutatja be a zsidóság állítólagos világalurmi törekvéseit és bomlasztó hatását az emberi kultúrára. Ahány „adat” annyi rágalom és cinikus hazugság. Egyes zsidó tévelygőnek gyalázatos általánosítása, természetesen éppoly igaz, talan, mint kártékony. Itt azonban a régi bevált módon a cél szentesíti az eszközt. Lelkiismeretfurdalásról ilyen mentalitása egyéneknek szó sem lehet. Örögi munkájukat kajánul és lelketlenül végzik.

Állandóan új szadista rendeleteket olvashatunk onnan, ahonnan azelőtt a régi jó világban a nagy kulturelmék tüneményes gondolatait és műveit kaptuk. Most ugyanaból az országból a fajörület és votanizmus, az embertelenség és zsidógyűlölet lelketlen uszításainak tanai jutnak el hozzánk és igyekeznek jól fizetett propagandagünyökeik által az egyenes gondolkodású, jólelkű, lovasias magyar népet megmélyezni. Reméljük, hogy a magyar szabadságszeretet, igazság és jogegyenlőség érzete idővel ki fogja küszöbölni az idegenből becsempészett gyűlölködő megkülönböztetéseket és egyesíteni fogja jogokban egyformán az ország összes polgárait. Erre nézve kedvező auspiciumokat látunk abban a körülményben, hogy az országos nyilasvezér letartóztatása után most már a pécsi nyilasok vezetését is ártalmatlanná tették.

A békeszerződés által Ausztriához csatolt régi magyar területen, az u. n. Burgenlandban az ottlakozó zsidókat az Anschluss után teljesen kifosztották, majd kiűzték őket. Középkori borzalmakat messze felülmúló végzettségű volt kiteve az ott élő zsidóság, a volt saarbrückeni biztos, jelenleg burgenlandi körzeti vezető, Gestapo-legényei részéről. Ez a sokszáz zsidó család már évszázadok óta élt békeben és becsülettel munkában ezen a területen, mely földhöz már csak magyar anyanyelvük miatt is több joguk van, mint az oda bemasirozott porosz csizmának.

A burgenlandi zsidóság szerencsétlenségéről nem kevésbé az ausztriai és németországi zsidóság göllőszáról igen időszerű megemlékezni ezekben a napokban. S amikor szombat este földre ülünk és a hajdani zsidó dicsőségnek 1870 évvel ezelőtt bekövetkezett katasztrófáját a chorbant siratjuk, gondoljunk a mai chorbant is. Gondoljunk az utóbbi hetekben lefolyt szentföldi polgárháborúra, amelynek egyedüli július havi statisztikája 60 zsidó halottat és 200-nál több zsidó sebesültet mutat ki. De gondoljunk arra az óriási pusztulásra is, amely hazánk szomszédságában békés zsidó közösségeket és egyéneket oly hirtelenül ért! Elpusztult az egykor Magyarország-hoz tartozott hitközségek gyöngye, a patinás „Hét Község”, tagjaik kifosztva földönfutókká lettek. Nem sokkal jobb a bécsi zsidóság sorsa, valamint a németországbelieké sem. S megvalósult ezeken a zsidó testvéreken az Echo szava: „Laj mozzóh monajach — nem talál nyughelyet”, hiszen egyik ország sem akarja befogadni az üldözötteket. Ilyen körülmények között önkéntlenül is ajkunkra tolul a próféta sirama: „Z'chajr Hasem me hójz lónú, habitó ir'eh esz cherposzenú” — gondolj, óh, Örökkévaló, mi történt velünk, tekints és lásd a mi szégyenletes helyzetünket...

De éppen ezekből a végtelenül szomorú jelenségek közül meríthetünk bizalmat a jövőre nézve.

Rabbi Akiba barátai a Szentély romjainál elhaladva — beszél a Talmud — könnyelábadt szemekkel panaszták Akiba mesternek: „Szentélyünk, dicsőségünk, a tűz martalékává lett s mindenünk elpusztítva.” Erre egy róka bukkant fel a romokból, ami még fokozta bánatukat. Rabbi Akiba azonban megnyugodva mosolygott, mondván: Ha már beteljesedett az Irás egyik szava, hogy „Cion hegyén, mely kietlenné lett, sakálok vonulnak rajta”, meg fog valósulni az Irás másik szava is: „En, az Örökkévaló, majdan felépítem Ciont.”

A művelt, demokratikus államok a nagy emberbarát Roosevelttel kezdeményezésére likvidálni akarják a középeurópai zsidó menekültügyi problémát és a kérdés megoldásának kezdetét jelentő eviani értekezletet most folytatják Londonban, ahol e hó 3-án szerdán 27 nemzet képviselői ültek össze, hogy az ausztriai és német menekültek letelepítéséről értekezzenek. Isten áldása kísérje tanácskozásait.

Bekövetkezett az 1938. év, a g'zerasz tarcsach nagy chorbantja, minden biznnyal be fog vaióslalni az iteni vigasztaló szöveg is: „En, az Örökkévaló, felépítem a leromboltakat...”